

GÖTEBORGS UNIVERSITET

HANDELSHÖGSKOLAN

Cirkulär ekonomi och redovisning

En kvalitativ studie om hur cirkulär ekonomi utvecklats över tid inom sällanköpshandeln

FEK335 - Kandidatuppsats

Emil Hjalmarsson
Samuel Lindblom Arvidsson
Handledare: Lana Sabelfeld

Förord

Kandidatarbetet är skrivet av Emil Hjalmarsson och Samuel Lindblom Arvidsson under vårterminen 2024, inom området externredovisning och omfattar 15 högskolepoäng. Först och främst vill vi rikta ett stort och varmt tack till vår handledare Lana Sabelfeld, som under arbetets gång bidragit med värdefull kunskap, input och snabb feedback, vilket resulterat i en lärorik och givande uppsatsperiod.

Vi vill också rikta ett tack till vår handledargrupp, för inspirerande och viktiga synpunkter samt rekommendationer som hjälpt oss på vägen.

Stort tack!

Emil Hjalmarsson

Emil Hjalmarsson

Samuel Lindblom Arvidsson

Samuel Lindblom Arvidsson

Sammanfattning

Examensarbete i företagsekonomi, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet
Kandidatuppsats, Redovisning, VT 2024

Författare: Emil Hjalmarsson och Samuel Lindblom Arvidsson

Handledare: Lana Sabelfeld

Titel: Cirkulär ekonomi och redovisning - En kvalitativ studie om hur cirkulär ekonomi utvecklats över tid inom sällanköpshandeln

Bakgrund och problem: Hållbarhet och miljö har de senaste åren kommit att bli en alltmer aktuell och central del av företagets strategi och affärsidé. Det har blivit mer relevant i takt med att förståelsen kring hur konsumtion och produktion påverkar miljön har ökat. Som en följd av det har cirkulär ekonomi kommit att bli en process som företag tillämpar för att förbättra sitt klimatavtryck. Det senaste årtiondet har det tillkommit flertalet lagar, mål och ramverk som sätter press mot en utveckling till mer cirkulära processer. Denna utveckling har skapat en förändring kring innebörden av cirkulär ekonomi.

Syfte: Uppsatsens syfte ämnar analysera hur begreppet cirkulär ekonomi används i företagsrapportering över tid.

Metod: En kvalitativ textanalys är den valda metoden för uppsatsen, där Electrolux Group, H&M Group och IKEA Group är företagen som analyseras. Datainsamlingen har skett manuellt i företagens rapporter för åren 2014, 2016, 2018, 2020 och 2022 med hjälp av ett antal utvalda sökord.

Resultat och slutsats: Analysen har bidragit till en ökad förståelse över hur cirkulär ekonomi förändrats över tid, där tryck utifrån i form av reglering, lagar och ramverk är den största bidragande faktorn till de förändringar som görs och vad företagen väljer att visa upp i sina rapporter, där grönmålning spelar en viss roll i vad som prioriteras.

Framtida forskning: Att använda sig av kvantitativ metod och undersöka hur cirkulär ekonomi utvecklats inom redovisningen vore intressant. Ett annat förslag är att om ett antal år, när CSRD blivit etablerat inom företagen, jämföra hur redovisningen av cirkulär ekonomi förändrats med hjälp av CSRD. Det sista förslaget är att jämföra företag baserade på olika geografiska platser, för att se om det går att se kontinentala skillnader eller likheter, och undersöka vad det kan bero på.

Nyckelord: Cirkulär ekonomi, hållbarhetsredovisning, reglering, lagar, ramverk, hållbarhet, integrationsteori.

Tabell 1 – Förkortningslista

<i>Förkortningslista</i>	
AR	Annual Report
CSRD	Corporate Sustainability Reporting Directive
EU Green Deal	European Green Deal
GRI	Global Reporting Initiative
LCA	Life Cycle Analysis
MCS	Management Control Systems
NFRD	Non Financial Reporting Directive
SCS	Sustainability Control Systems
SDG	Sustainable Development Goals
SR	Sustainability Report
ÅRL	Årsredovisningslagen

Innehåll

1. Inledning	7
1.1 Bakgrund	7
1.2 Problembeskrivning.....	8
1.3 Syfte, avgränsning och forskningsfrågor	9
2. Referensram	10
2.1 Cirkulär ekonomi.....	10
2.2 Legitimitet och företagens incitament	11
2.3 Lagar och regler.....	11
2.3.1 ÅRL & NFRD.....	11
2.3.2 EU Green Deal.....	12
2.3.3 CSRD	12
2.4 Mål och ramverk.....	13
2.4.1 Globala hållbarhetsmål (SDG - Sustainable Development Goals)	13
2.5 Cirkulära processer	13
2.6 Kontrollsystem.....	14
2.6.1 Obalans mellan ekonomisk, social- och miljömässig hållbarhet	14
2.6.2 Styrkort	14
2.7 Analysmodell teknisk-, organisatorisk- och kognitiv integration.....	15
3. Metod och datainsamling	17
3.1 Val av metod.....	17
3.2 Datainsamling	18
3.2.1 Val av handel	18
3.2.2 Val av företag.....	18
3.2.3 Val av dokument	19
3.3 Analys av data	19
3.4 Kodning, sökord och kategorier	20
3.5 Metodreflektion	21
4. Empiri	22
4.1 Införandet av SDG:s påverkan på rapportering om cirkulär ekonomi (2014–2016).....	22
4.2 NFRD och implementeringen av direktivet i ÅRL samt effekten på cirkulär ekonomi (2016–2018).....	24
4.3 Införandet av EU Green Deal samt CSRD Corporate och effekten på begreppet cirkulär ekonomi (2019–2022).....	25
5. Analys och diskussion.....	28

5.1 Lagar, regler, mål och ramverk.....	28
5.2 Legitimitet och företagens incitament	29
5.3 Cirkulära processer	30
5.4 Teknisk integration	30
5.5 Organisatorisk integration	32
5.6 Kognitiv integration.....	33
5.7 Förändringar i användning av begreppet cirkulär ekonomi i företagens rapportering	34
6. Slutsatser	36
6.1 Uppsatsens syfte och forskningsfrågor	36
6.2 Uppsatsens bidrag	36
6.3 Förslag till vidare forskning	37
7. Referenser	38
8. Bilaga 1	45

1. Inledning

I inledningsavsnittet presenteras en bakrundsbeskrivning, problembeskrivning samt uppsatsen syftet och forskningsfrågor.

1.1 Bakgrund

Forskning inom ämnet klimatförändring visar att människan till stor del bär ansvaret för den globala uppvärmning som skett de senaste 200 åren. Det har mestadels skett genom förbrukningen av fossila bränslen. Klimatförändring syftar till förändring i form av temperaturskillnader och vädermönster. Den mänskliga förbrukningen av exempelvis fossila bränslen skapar växthusgaser som värmer världen i en snabbare takt än vad tidigare skett på åtminstone 2000 år (UN, u.å.c).

Mellan åren 2010–2019 var den årliga globala nivån på utsläpp av växthusgaser den högsta genom mänsklighetens historia, en trend som börjat saktats ner. Utan kraftiga och direkta utsläppsminskningar, kommer nuvarande mål om att minimera global uppvärmning till 1.5 grader Celsius inte gå att uppnå. Industrisektorn bidrar till ungefär 25 procent av de globala utsläppen, för att minska utsläppen inom sektorn behövs en effektivare råmaterialsanvändning, återanvändning, återvinning och avfallsminimering. Det är en ständig utmaning att kunna uppnå nivåer med näst intill noll utsläpp inom sektorn, för att klara av förändringen krävs bland annat nya produktionsprocesser. Besluten som fattas nu är avgörande för vilka konsekvenser klimatförändringen kommer att ge. Befintliga regleringar, lagar och andra initiativ behöver vidareutvecklas för att underlätta utsläppsminimeringen och bilda väg för framtida innovationer (IPCC, 2022).

Människan konsumerar i snitt långt över vad jordklotet klarar av och är i stort behov av förändring i sättet man konsumerar. Det finns flertalet avtal på internationell nivå med målet att förbättra arbetet kring hållbarhet runt om i världen. Parisavtalet och Agenda 2030 är de två mest kraftfulla avtalen som en stor del av världens länder har undertecknat. Kopplat till Agenda 30 finns även 17 mål för hållbar utveckling, så kallade SDG-mål. Bland målen finns det olika typer av strategier för att nå ett mer hållbart samhälle, både ur miljömässiga och sociala perspektiv. Tillsammans ska de två avtalen lägga grunden till en mer hållbar framtid runt om i världen (Europeiska Kommissionen, u.å.). På senare år har samhället sett ökande krav och önskan på implementering av hållbarhet i företagets operativa verksamhet från kunder (Bar Am m.fl., 2023). Det syns också genom reglering på statlig och internationell nivå. Exempel på reglering som påverkar hållbarhetsredovisningen är Non Financial Reporting Directive (NFRD) samt Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) som är en vidareutveckling av NFRD (FAR, u.å.b). I Sverige finns det uttalade mål om att en cirkulär ekonomi ska vara en bidragande faktor i att uppnå miljö- och klimatmålen samt de globala mål som tillhör Agenda 2030 (Miljödepartementet, 2021). Cirkulär ekonomi används på flera olika

sätt och tillämpas med olika grad av framgång, vad som funkar för ett visst företag eller bransch behöver nödvändigtvis inte vara framgångsrikt för någon annan. Rent generellt handlar cirkulär ekonomi om att förlänga produkters livslängd och minska både material- och resursanvändning (Naturvårdsverket, 2024; Tillväxtverket, u.å.). Därmed handlar implementeringen av cirkulär ekonomi i samhället om bland annat att erbjuda reparationer, återtillverkning, samt uthyrning eller delning av produkter (Gregson m.fl., 2015).

Ur ett bredare hållbarhetsperspektiv är cirkulär ekonomi en viktig del och tillämpningen av den i företag präglas i stora drag av ekonomistyrning. Det görs genom flertalet modeller och teorier som implementeras för att stärka hållbarhetsarbetet, däribland Sustainable Control Systems (SCS). Modellerna används för att på olika sätt öka fokuset på hållbarhet och förbättra interna och externa processer (Beusch m.fl., 2021). Å andra sidan finns det kritik mot cirkulär ekonomi där kritiker menar att begreppet är alldeles för brett, och ses som en universallösning som i en del fall inte funkar. Generellt sett handlar kritiken kring cirkulär ekonomi, att argumenten vilar på inkonsekvens, ofullständighet, dolda antaganden, agendor och oklara konsekvenser (Corvellec m.fl., 2021).

Det finns olika typer av processer när det gäller användningen av cirkulär ekonomi i praktiken. I en artikel i Harvard Business Review nämns tre olika sätt. Retain product ownership (RPO), Product life extension (PLE) och designed for recycling (DFR). Olika processer passar bäst vid olika tillfällen, därför är det viktigt att använda sig av den strategi som är bäst lämpad till respektive område. Generellt kan man säga att de varor som är lättast att tillämpa en cirkulär produkt av, är varor där varumärket är det som bär upp värdet på produkten, och där produkten är av låg komplexitet. Av de tre olika sätten att använda sig av cirkulär ekonomi är respektive sätt lämpligt för olika typer av produkter och branscher (Atasu m.fl., 2021).

1.2 Problembeskrivning

Hållbarhetsfokuset i samhället har de senaste åren kommit att bli större vilket skapat ett större fokus hos både företag och konsumenter att agera mer hållbart (Bar Am m.fl., 2023). Cirkulär ekonomi har vuxit fram som en process för att öka hållbarhetsarbetet och minska avtrycket på miljön.

Cirkulär ekonomi är ett begrepp, som kan användas genom olika processer och återfinns över ett brett spektrum av branscher och olika typer av handel. Varje företag har olika förutsättningar för att upprätta cirkulära processer, vilket beror på faktorer som produktionsnätverk och vilken bransch företagen är verksamma i. Det finns även ett samhällsmässigt fokus på att öka de cirkulära processerna, vilket innebär att reglering från myndigheter och organisationer tagits fram i syfte att öka dessa. Utöver reglering finns det normsättande organisationer som skapar ett stort fokus kring hållbarhet, vilket medför att företagen känner sig skyldiga att öka det cirkulära arbetet. Det finns även en problematik kring användningen av begreppet cirkulär ekonomi, vilket härstammar från begreppets definition (Gregson m.fl., 2015). Just begreppets definition är något som kan utvecklas över tid, och vad som är cirkulär ekonomi kan förändras i takt med att krav men också förväntningar ökar (Hallin m.fl., 2021).

Tidigare forskning behandlar cirkulär ekonomi på flera olika sätt, men utelämnar området sällanköpshandel, och behandlar i stället cirkulär ekonomi i allmänhet eller för en specifik bransch. Det finns enligt tidigare forskning också brister i hur och vilken information företagen redovisar i förhållande till hållbarhet, där ett fokus i hög grad varit resultat om minskningar i utsläpp av växthusgaser, snarare än fokus på att implementera processer strategier för att bli mer cirkulära (Santos m.fl., 2023). I vissa fall analyseras det i kontext till specifika företag och i andra fall specifika branscher. Inom mobilbranschen har det undersökts hur konsumenters roll i den cirkulära ekonomin ser ut, och vad som bidrar till att uppmuntra konsumenter till att bidra till cirkularitet och implementera strategierna i den operativa verksamheten (Wieser & Tröger, 2018). Det organisatoriska perspektivet beskrivs som en viktig faktor i synen på cirkulär ekonomi, samt i bidragandet för att utveckla en kultur inom organisationer som uppmuntrar arbetet med cirkularitet (Svensson & Funck, 2019). Omstrukturering till cirkulära processer kan på sikt bilda nya marknader där fokus ligger just på cirkulärt värdeskapande och inte på produkten i sig. Det gör att branschöverskridande analyser på cirkulära processer blir extra intressant då det i framtiden, kan utgöra en egen marknad (Lahti m.fl., 2018). Det är således av intresse att beskriva hur begreppet cirkulär ekonomi används i finansiella rapporter samt hur begreppets innebörd och innehåll förändrats över tid inom företag verksamma i den branschöverskridande sällanköpshandeln, vilket fyller en lucka i forskningen gjord idag, där en stor del av forskningen berör en specifik bransch eller företag.

1.3 Syfte, avgränsning och forskningsfrågor

Ur ett hållbarhetsperspektiv är det av intresse att ta reda på vilka cirkulära processer företagen använder, för att sedermera göra en empirisk studie på hur de används i verkligheten och hur de förändras över tid vilket leder till syftet som presenteras nedan.

Syftet med uppsatsen är att analysera hur begreppet cirkulär ekonomi används i företagsrapportering över tid.

Forskningsfrågor används för att besvara syftet med uppsatsen. Tillsammans bidrar forskningsfrågorna med att bredda förståelsen kring cirkulär ekonomi inom sällanköpshandeln.

- Hur förändras innehållet och presentationen av cirkulär ekonomi i företagens rapportering inom sällanköpshandeln över tid?
- Vilka kontextuella faktorer kan förklara förändringar i företagens presentation av cirkulär ekonomi över tid?

Uppsatsen avgränsar sig till att endast behandla företag grundade i Sverige, samt företag verksamma i sällanköpshandeln som säljer produkter.

2. Referensram

I följande avsnitt presenteras uppsatsens referensram som utgör grunden för analysen i uppsatsen. Avsnittet definierar centrala koncept inom cirkulär ekonomi, ramverk och lagar.

2.1 Cirkulär ekonomi

Cirkulär ekonomi är ett brett begrepp som innefattar en rad olika processer för att förbättra arbetet med hållbarhet i världen. Enligt den Europeiska unionen finns det flertalet olika nyckelsektorer som behöver införlivas för att cirkularitet ska uppnås, från design till produktion och hela vägen till konsumenten. I den europeiska kommissionens handlingsplan fastställs sju nyckelområden som är avgörande för att uppnå en cirkulär ekonomi: plast, textilprodukter, livsmedel som vatten och näringsämnen, förpackningar, batterier och fordon samt bygg- och anläggningsarbeten. Varje nyckelområde har ett antal områden kopplade till sig (Europaparlamentet, 2021). Definitionen av cirkulär ekonomi är enligt Ellen MacArthur Foundation, ett system där material aldrig går till avfall och där naturen återskapas (Ellen MacArthur Foundation, u.å.). En kompletterande definition beskriver det som ett system baserat på återskapande vars syfte är avfallsminimering genom avsmalning eller slutning av produktionsprocessen. Konceptet cirkulär ekonomi förespråkar ett mer miljömässigt hållbart tillvägagångssätt i förhållande till råmaterialsanvändning samt en förminskad råmaterialsförbrukning, med syfte att uppnå en mer hållbar ekonomi (Ghisellini m.fl., 2016).

Målet med cirkulär ekonomi är att transformera företagsprocesser från linjära till cirkulära. Det uppnås genom att förändra processer från ”take-make-dispose” processer, där råmaterial transformeras till produkter som i slutändan leder till avyttring av kvarvarande material, det som i dagligt tal kallas avfall. I en process utformad efter en cirkulär ekonomisk modell, förvandlas kvarvarande materialet till nytt råmaterial som får ett nyvärde och som kan återanvändas i produktionsprocessen igen. EU beslutade om att bli en återvinnande och återanvändande organisation till 2020, därmed skapades deras ”Circular Economy Action Plan” år 2015 som senare kom att leda till ”The New Circular Economy Action Plan” år 2020. Därefter har den senare sett kontinuerlig uppdatering allt eftersom kunskapen kring konceptet cirkulär ekonomi utvecklas (European Commission, 2024). För att uppnå visionen förespråkas fördelarna av en cirkuläreconomisk strategi till deras medlemsländer. Organisationer som Ellen MacArthur Foundation har bidragit till ett ökat möjliggörande av den visionen. Möjliggörandet har skett både i form av rapporter och genom deras program, Circular Economy Platform, som utgör ett nätverk för informationsutbyte mellan ledande företag, forskningsutveckling och regioner (Gregson m.fl., 2015; Ellen MacArthur Foundation, u.å.).

2.2 Legitimitet och företagens incitament

Företag kan ha incitament till att visa upp hållbara initiativ och enbart företagets positiva hållbarhetspåverkan samtidigt som de försöker dölja sin negativa påverkan (Laufer, 2003). Det görs exempelvis genom att lyfta positiv information eller till att presentera information på ett förvirrande sätt, något som kallas för grönmålning, ibland används även det engelska ordet greenwashing. Företag kan även nyttja grönmålning genom att presentera hållbara initiativ men på grund av brist på mättningsredskap behöver inte initiativen genomföras på samma sätt som företagen presenterar dem (Lyon & Montgomery, 2015).

En studie gjord på 33 företag undersökte hur företag uppfattar kvaliteten på hållbarhetsrapporter som använder Global Reporting Initiative som ramverk. Studien stödjer uppfattningen att företag ofta använder strategier för intryckshantering i sina hållbarhetsrapporter. Detta innebär att de tenderar att framhäva de positiva aspekterna av deras hållbarhetsprestanda samtidigt som de döljer eller tonar ner negativa resultat, vilket innebär att grönmålning är vanligt förekommande hos företag även i praktiken (Boiral & Diouf, 2017). Global Reporting Initiative (GRI) är ett oberoende standardiseringsorgan som hjälper företag att förstå och kommunicera sin klimatpåverkan (Global Reporting, 2022).

Grönmålning kan delas in i tre olika nivåer av informations försköning: *Förvirring* (förvirra genom otydlig presentation av information), *Försköning* (försöka förändra kontexten till informationen) och *Förändring av normer* (anställa grupper som försöker förändra publikt anseende). Det krävs en allmänt erkänd verifieringsprocess som kan säkerställa att företag faktiskt utför och korrekter återger sin hållbarhetspåverkan (Sandberg & Holmlund, 2015). Informationen som ett företag förmedlar har i syfte att ändra det publika anseendet på företaget. Det förklaras enligt en legitimitetsteori av Deegan (2014), som argumenterar för vikten av att företag blir accepterade av sin omgivning för att kunna bedriva sin verksamhet, vilket i sin tur skapar legitimitet. I strävan efter legitimitet har företagsledningen incitament till att ta fram eller presentera information som gynnar företaget, till exempel på ett sätt som motsäger kritiska allmänna nyheter, berätta om positiva hållbarhetsinitiativ som företaget utför, visa ett tydligt fokus på företagets styrkor och tona ner svagheter, speciellt relaterat till den påverkan man har på miljö och samhälle. Det finns incitament för företag att på ett strategiskt plan utföra strategier vars syfte är att legitimera företaget i förhållande till hållbarhet, vilket kan även speglas i sättet de rapporterar om arbetet med hållbarhet och cirkulär ekonomi (Deegan, 2014).

2.3 Lagar och regler

2.3.1 ÅRL & NFRD

En del svenska företag har omfattats av krav på hållbarhetsredovisning sedan Årsredovisningslagen (ÅRL) antog Non Financial Reporting Directive (NFRD) 2016. NFRD kom ut 2014 och är ett direktiv utgivet av Europaparlamentet och kräver att en viss typ av företag upprättar hållbarhetsrapporter för varje räkenskapsår, det gäller företag av allmänt intresse samt har mer än 500 anställda. Hållbarhetsrapporten ska innehålla information som ur ett hållbarhetsperspektiv underlättar att förstå företagets resultat, position, utveckling och

påverkan. I teorin handlar det om miljö-, sociala- och HR-relaterade frågor (EUR-Lex, u.å.). 2016 kom NFRD att antas i svensk reglering genom en implementering i ÅRL. I Sverige blev kraven på företag skyldiga att redovisa enligt NFRD hårdare och företag där minst ett av de följande tre kraven varit uppfyllda, för minst ett av de två senaste åren, skyldiga att upprätta en hållbarhetsrapport: Medelantalet anställda ska ha uppgått till mer än 250. Företagets balansomsättning ska ha uppgått till mer än 175 miljoner kronor. Företagets nettoomsättning ska ha uppgått till mer än 350 miljoner kronor. I 6 kap 12§ ÅRL anges vilka ämnen som hållbarhetsrapporten ska behandla. Rapporten behöver innehålla upplysningar inom följande fyra områden: Miljö, sociala förhållanden och personalfrågor, respekt för mänskliga rättigheter samt motverkan av korruption (FAR, u.å.a).

2.3.2 EU Green Deal

EU Green Deal är ett paket med olika initiativ för att främja klimatet inom den Europeiska unionen, där slutmålet är att regionen ska uppnå klimatneutralitet senast 2050. Initiativen lanserades 2019 och kom att påverka, och skynda på arbetet med hållbarhet inom regionen. Det är av fortsatt stor vikt att skapa hållbara produkter, vilket anses vara en av grundpelarna för att i framtiden bli klimatneutrala (Europeiska rådet, u.å.)

2.3.3 CSRD

Att upprätta en hållbarhetsrapport har kommit att bli allt vanligare, mycket som en följd av regleringar och kommande regleringar. Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) är ett direktiv som antagits av EU, vilket ställer högre krav på hållbarhetsredovisning än det tidigare direktivet NFRD. Syftet med den nya regleringen är att höja kvaliteten och harmonisera hållbarhetsrapporteringen. Det ska medföra en ökad jämförbarhet mellan företag, vilket ökar transparensen och skapar bättre förutsättningar för EU att nå målet om nettonollutsläpp år 2050. Först och främst ska direktivet tillämpas av de största företagen, för att små och medelstora noterade företag sedermera ska slussas in och även de omfattas av CSRD. Effekten av implementeringen förväntas bli ett större fokus på hållbarhet, där kopplingen mellan hållbarhetsrapportering och finansiell rapportering blir starkare (FAR, u.å.b). Väsentlighetsanalys med dubbel materialitet är en omfattande process som är en del av CSRD. Processen innebär att man ska identifiera samt bedöma olika områden där företagen har en väsentlig hållbarhetspåverkan inom. Det ingår även att identifiera och bedöma de hållbarhetsrelaterade risker och möjligheter som uppstår med verksamheten, vilket i allra högsta grad görs för att förstärka arbetet med cirkularitet (PwC, u.å.).

Företagen kommer vara tvungna att öka sitt fokus mot cirkularitet, samt tydligare redovisa och förklara djupgående hur man arbetar inom företaget, och vilka följd effekter det får på miljön. Det handlar bland annat om krav på att förklara hur företagen förebygger eller mildrar negativa effekter på resursanvändning. Samt hur de på kort-, medel- och lång sikt förklarar de ekonomiska effekterna av risker och möjligheter relaterade till cirkulär ekonomi tillsammans med dubbel väsentlighetsanalys (Tomlinson m.fl., 2023).

Tidpunkten för införandet av CSRD skiljer sig från företag till företag. Räkenskapsåret 2024 är det första året som omfattas av CSRD, och ska presenteras i rapporten 2025, det gäller för alla de företag som i dagsläget omfattas av NFRD. Det efterföljande året ska stora företag som inte omfattats av NFRD redovisa enligt CSRD. Fler företag omfattas 2027, där räkenskapsåret 2026 ska redovisas enligt CSRD. Det gäller för små och medelstora noterade företag, icke-komplexa kreditinstitut samt captivebolag. 2029 omfattas de sista bolagen, när de ska presentera räkenskapsåret 2028. Det handlar om icke EU-företag som har en nettoomsättning på minst 150 miljoner euro i EU och med minst ett dotterbolag alternativt filial inom EU som överskrider vissa förutbestämda värden (MacEwen, u.å.). Viktigt att veta är att icke EU-företag samt små och medelstora företag förväntas att rapportera en mer förenklad hållbarhetsredovisning, i enlighet med den separata standarden European Sustainability Reporting Standard. (EUR-Lex, 2022).

2.4 Mål och ramverk

2.4.1 Globala hållbarhetsmål (SDG - Sustainable Development Goals)

SDG är en rad hållbarhetsrelaterade mål som accepterades av FN:s medlemsländer 2015. Totalt handlar det om 17 olika mål, som tillsammans ska bidra till att nå Agenda 2030 (SDGS, u.å.). SDG 12 handlar om att ha en ansvarsfull konsumtion samt produktion och belyser vikten av att implementera och standardisera tänkandet kring cirkulär ekonomi i samhället. Det finns även andra SDG-mål som belyser vikten av tankesättet som präglar cirkulär ekonomi. SDG 6 nämner rent vatten och renlighet, SDG 8 berör ekonomisk tillväxt, SDG 11 om hållbara städer och samhällen, SDG 13 om åtgärder för att främja klimatet, SDG 14 om liv under vatten och SDG 15 om liv på land. Tillsammans berör målen klimatet och kan uppnås med hjälp av ett cirkulärt samhälle (UN, u.å.a). Kopplingen mellan cirkulär ekonomi har bevisats vara stark och gäller fortsatt för SDG-målen nämnda ovan. SDG 12 visar sig ha en stark koppling till initiativ vars syfte är att främja nyttjandet och att uppmuntra till att sälja vidare produkten efter den blivit förbrukad. SDG 13 har en stark koppling till att minska användningen av råmaterial, minska komplexiteten i produktionen och minska användningen av miljöfarliga material och gaser, vilket i praktiken innebär att jobba mer med att reparera, återställa och återtillverka (Garcia-Saravia Ortiz-de-Montellano m.fl., 2023).

2.5 Cirkulära processer

För att uppnå cirkulära processer, behöver ledningen utveckla värdeskapande processer exempelvis genom att återanvända gamla resurser. Det krävs att företag utvecklar och förbättrar sin strategi kring cirkulära processer, för att kunna möta skiftande reglering av miljöfrågor (Lahti m.fl., 2018). Företagens avvaktande av att implementera cirkulära processer kan bero på bristen av mätverktyg. Jämfört med linjära strategiers information kan inte cirkulära processer mätas, det gör att effekten av att implementera en cirkulär process blir oviss. En anledning till det kommer från saknad av allmän konsensus angående begreppet hållbarhet och vad som definierar en cirkulär ekonomi. Vilka investeringar ett företag behöver göra för att implementera cirkulära processer varierar beroende på företagets produkt och bransch. För stora företag är rykten och anseende viktigt, vilket gör att intressenter och kunder behöver se

företag investera i att ligga i framkant i förhållande till konkurrenter. Därav är investeringar i miljöprocesser av stort intresse för företagens intressenter. Att uppnå önskvärt rykte kan leda till ett bättre publikt anseende och därmed ökade intäkter (Lahti m.fl., 2018).

Cirkulära processer visar sig på olika sätt i praktiken hos företag. Tre exempel på hur företag kan implementera det i sin operativa verksamhet presenteras i en artikel i Harvard Business Review, där det nämns metoder kring att förlänga livstiden, förenkla reparationer samt designa för återvinning (Atasu m.fl., 2021).

2.6 Kontrollsystem

2.6.1 Obalans mellan ekonomisk, social- och miljömässig hållbarhet

Kristensen & Mosgaard (2020), visar att det finns en klar majoritet av processer som fokuserar på ekonomisk hållbarhet. De menar att det är intressant då ekonomisk hållbarhet tagit över konceptet cirkulär ekonomi, vilket förstärker deras ”antagande” om att det finns risker att social och miljömässig hållbarhet i högre grad kan exkluderas. Det kan finnas en förklaring till varför ekonomisk hållbarhet prioriteras, då en större fokusering på ekonomisk hållbarhet kan underlätta omställningen till att applicera cirkulära processer. Anledningen är att ekonomisk hållbarhet är lättare att mäta och tolka inom företagsvärlden där det redan används ett ”ekonomiskt språk”. Genom användandet av det ekonomiska språket är det enklare för företag att applicera mätverktyg som kan mäta effektiviteten hos cirkulära strategier som används i förhållande till ekonomisk hållbarhet. Exkluderingen av social och ekologisk hållbarhet förstärks ytterligare av att det inte finns något allmänt erkänt mätverktyg i förhållande till social och ekologisk hållbarhet (Kristensen & Mosgaard, 2020).

2.6.2 Styrkort

Enligt Gond m.fl. (2012) är det viktigt att implementera Sustainable Control Systems (SCS) i Management Control Systems (MCS) för att genom en kombination, bidra till att hållbarhet ska vara en central del av företagsstrategin. Man talar om *teknisk integration* och vikten av att utveckla system för att kunna bidra till en effektivare implementering av hållbarhet. Det finns stora svårigheter i att implementera och integrera SCS i företagets styrning, och det finns flera exempel på hur individuella system utvecklats för att arbeta med ett visst område, exempelvis ekokontroll och system för värdering av hållbarhetsprestationer. Att, som nämnt i början av stycket, kombinera SCS med MCS skulle främja arbetet med hållbarhet. Det har tidigare nämnts att utvecklingen och tillämpningen av specifika system, som exempelvis redovisningssystem, bör innefatta en sammanlänkning med hållbarhet, eftersom det arbetet annars riskerar att glömmas bort eller bortprioriteras.

Organisatorisk integration innebär dimensioner kopplat till organisationen som nödvändigtvis inte behöver vara kopplat till MCS och SCS. Gond m.fl. (2012) påtalar att det är viktigt att integrera hållbarhetsarbetet i praktiken. Det finns en risk att både MCS och SCS faller mellan stolarna och blir något som man endast har för att det ska se bra ut. Det påtalas att förhållningssättet till de två styrmedlen ska vara något som man gör, inte som man har. Att

använda sig av organisatorisk integration behöver nödvändigtvis inte innebära en direkt koppling till de teknologiska systemen nämnt ovan. Exempel på hur detta integreras i styrningen i ett företag är genom att ta upp arbetet kring hållbarhet i värdegrunder och uppförandekoder.

Kognitiv integration är den sista typen av integration som Gond m.fl. (2012) nämner i sin rapport. Det handlar om att chefer ska vara överens om ett sätt att arbeta med hållbarhetsstyrning för att kunna styra ett företag i samma riktning. Att vara enade kring hur man ska arbeta i en fråga underlättar arbetet och gör det mer effektivt.

De tre olika dimensionerna innehar alla egenskaper som är anpassade utefter varje specifikt fall. Integrationen mellan de olika dimensionerna anpassas utefter vad ett företag är i behov av, och kompenseras utifrån vad som är lämpligast och anses bidra till bäst arbete (Gond, m.fl., 2012).

För att vidare koppla an på vikten till integration har Beusch m.fl. (2021) gjort en studie där de kommer fram till samma slutsats som gjorts ovan. Tidigare hade företaget i studien separata system för försäljningsprestation, miljöfrågor, personhälsa och säkerhetsindikatorer. Så småningom kom man att utveckla ett gemensamt system för detta vilket ökade möjligheterna att få en överblick över företagets prestationer. Systemet har visat sig vara mycket framgångsrikt kopplat till energianvändning, vilket starkt går att koppla till både kostnad för användningen av el och ur en miljösynpunkt, hur mycket el som går åt.

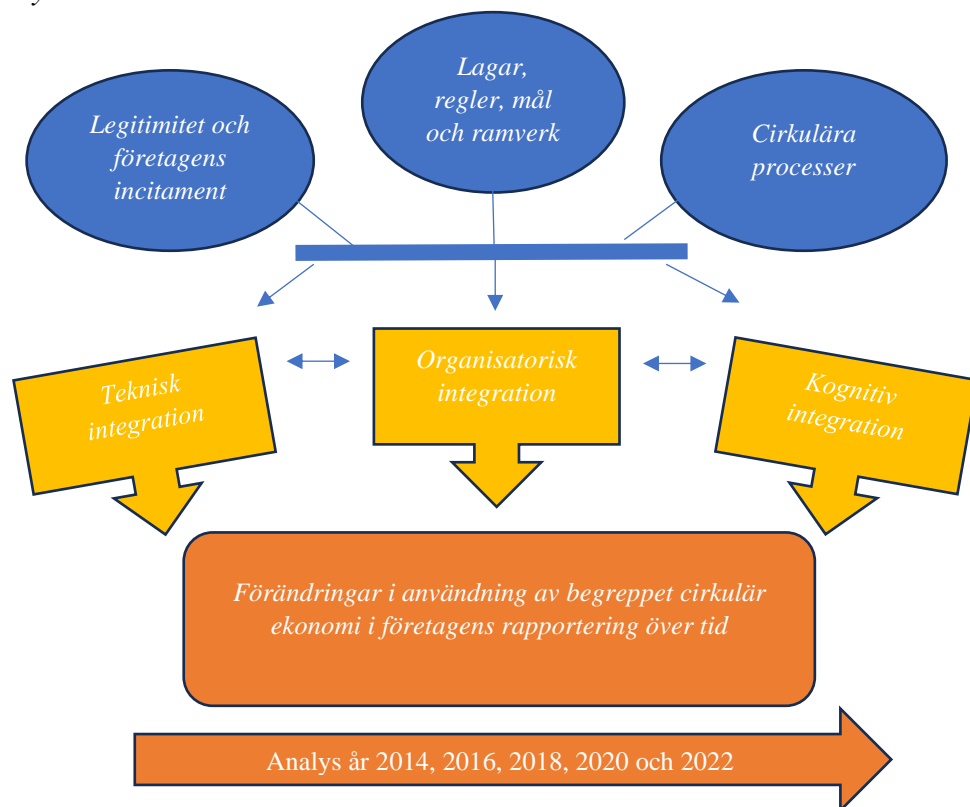
2.7 Analysmodell teknisk-, organisatorisk- och kognitiv integration

Utifrån presenterad referensram har en analysmodell framställts av författarna för att kunna analysera det empiriska resultatet, för att i sin tur besvara syftet: att analysera hur begreppet cirkulär ekonomi används i företagsrapportering över tid. Analysmodellen undersöker huruvida cirkulär ekonomi integreras i företagets cirkulära processer och om det skett förändringar under vald tidsperiod. De översta punkterna i analysmodellen visualiserar faktorer som påverkar företagets användning av begreppet cirkulär ekonomi i sin rapportering. *Legitimitet och företagets incitament* hjälper att förklara det empiriska resultatet utifrån hur företagets strävan efter legitimitet i samhället påverkar deras användning av begreppet cirkulär ekonomi i sin rapportering. *Lagar, regler, mål och ramverk* hjälper att analysera hur skiftande krav som företagen har från externa parter påverkar hur de använder begreppet cirkulär ekonomi i sin rapportering. *Cirkulära processer* fokuserar på de olika typer av cirkulära processer som redovisas i företagsrapporter. Sedan analyseras de översta faktorernas påverkan i analysmodellen av ett teoretiskt perspektiv inom cirkulär ekonomi, perspektivet innehåller tre versioner av integration: *teknisk-, organisatorisk- och kognitiv integration*. *Teknisk integration* analyserar hur de ovanstående faktorerna involveras i företagets tekniska utveckling av processer kopplat till cirkulär ekonomi och hur det påverkar företagets användning av begreppet cirkulär ekonomi i sin rapportering. *Organisatorisk integration* analyserar hur ovanstående faktorer involveras i centraliseringen kring begreppet cirkulär ekonomi på organisatorisk nivå och hur det påverkar företagets användning av begreppet cirkulär ekonomi

i företagens rapportering. *Kognitiv integration* förklarar hur de ovanstående faktorerna i analysmodellen centraliseras på ledningsnivå inom företagen och hur det kopplas till företagens användning av begreppet cirkulär ekonomi i rapporter.

Pilarna mellan de olika typerna av integration visar på att det är en kombination av alla tre som ger en balanserad integration av cirkulär ekonomi inom organisationer. Pilarna till *Förändringar av begreppet cirkulär ekonomi i rapportering över tid* visar på hur resultaten från analysen av de ovan nämnda kontextuella faktorerna, påverkar hur användningen av begreppet cirkulär ekonomi förändras över tid under vald tidsperiod i företagens hållbarhetsrapportering.

Figur 1 - Analysmodell

3. Metod och datainsamling

I följande avsnitt presenteras den valda metoden, motivering till val av handel, val av företag samt en lista på sökord som använts i datainsamlingen. Avslutningsvis presenteras en metodreflektion innehållandes en trovärdighetsdiskussion.

3.1 Val av metod

Med utgångspunkt i uppsatsens syfte och forskningsfrågor valdes en kvalitativ metod, inom ramen av kvalitativa metoder fanns flertalet tillvägagångsätt lämpliga att använda i en uppsats. Författarna valde att använda sig av dokumentstudier vilket var det mest lämpliga valet utifrån den forskning som författarna bedrev. Dokumentstudier bidrog till en flerdimensionell datainsamling med avsikten att skapa en välnyanserad och välgrundad beskrivning av hur användningen av cirkulär ekonomi framställts hos företag verksamma i sällanköpshandeln (Patel & Davidsson, 2019).

Nästa metodval var att använda kvalitativ textanalys vilket innebär att läsa rapporter och tolka dess innehåll och presentation (Packard m.fl., 2023). Genom att undersöka textens innehåll, vad den består av och vad den förmedlar kunde det användas som underlag till att besvara uppsatsens syfte och forskningsfrågor. Användningen av ett narrativt synsätt förstärkte förståelsen för rapporterna och bidrog till en starkare uppsats (Llewellyn, 1999). Ett antal frågeställningar ligger till grund för den slutgiltiga analysen och presentationen kring hur begreppet cirkulär ekonomi använts, och utvecklats i företagens redovisning (Bryman & Bell, 2017). De aktuella frågeställningarna som använts är:

- Anses textmaterialet som tillgänglig?
- Hur beskrivs kopplingen till cirkulär ekonomi?

Vid textanalysen undersöktes först hur tillgängligt textmaterialet var för läsaren, om det var tydligt uppdelat och med ett relevant språkbruk som gjorde det möjligt för läsaren att analysera texten. När relevant information hade analyserats var det läge att undersöka om detta uttryckligen sammankopplats med cirkularitet i texten, eller om läsaren fick göra den kopplingen själv.

Värt att notera är att författarna inledningsvis hade tanken att använda sig av en kvalitativ metod med semistrukturerade intervjuer som grund. Efter flertalet försök att få till intervjuer med relevanta företag utan framgång, beslutade författarna sig för att revidera metoden och använda sig av en dokumentstudie i stället. Inom ramen för tidigare vald metod gjordes en pilotstudie med ett välkänt svenskt företag, där författarna genom en intervju med kunnig person inom området genomförde en intervju. Författarna har inte använt sig av något material som kommer ifrån pilotstudien, däremot bidrog den till inspiration och ökad förståelse vilket har hjälpt författarna i arbetet med uppsatsen.

Företagens finansiella- och hållbarhetsrapporter samt hemsidor har använts som grund för uppsatsen. Tillsammans bidrog rapporterna med viktig bakgrundsinformation om företagen (Bryman & Bell, 2017). Tidsperioden 2014–2022 valdes med hänsyn till införandet av NFRD 2014, acceptandet av SDG-målen 2015 och implementeringen av NFRD i ÅRL 2016. Åren från 2016 till 2022 innehåller mindre implementering av banbrytande reglering, men var av intresse att undersöka eftersom det skapade ett längre tidsspann. Uppsatsförfattarna ansåg det tillräckligt att bedöma rapporterna för vartannat år, då det är lättare att se förändringar över en tvåårsperiod jämfört med om man hade jämfört mellan varje år. En längre period än två år ansågs inte heller lämplig eftersom det skulle medfört svårigheter att koppla förändringarna till kontextuella faktorer. Åren som inkluderats i studien är 2014, 2016, 2018, 2020 och 2022.

3.2 Datainsamling

3.2.1 Val av handel

Detaljhandeln innefattar alla företag som säljer eller köper varor och tjänster till främst privatpersoner. Detaljhandeln kan i sin tur delas upp i två delar: Dagligvaruhandel och Sällanköpshandel. Dagligvaruhandeln avser köp som används dagligen, exempelvis mat och hygienartiklar. Till sällanköpshandeln räknas handel vars produkter avser varor som inhandlas mer sällan, exempelvis, kläder och hemelektronik (Bolagsverket, 2023). Valet av sällanköpshandeln grundade sig i att konsumtionen av varor inom den kategorin bidrar till ungefär ett ton växthusgasutsläpp per person och år i Sverige, och var således mycket relevant att skriva en uppsats kring (Naturvårdsverket, 2023). Dessutom är sällanköpshandeln en branschöverskridande kategori, vilket inte har studerats tillräckligt i tidigare litteratur och därmed är en möjlighet att bidra till tidigare kunskap.

3.2.2 Val av företag

Eftersom sällanköpshandeln innefattar företag i flera olika branscher var det av intresse att använda sig av företag verksamma i olika branscher. Författarna valde företagen Electrolux Group, IKEA och H&M Group. Valet grundade sig i att välja företag som först och främst hade hållbarhetsrapporter att tillgå, vilket alla bolag hade. Det var dessutom av vikt för författarna att välja stora och representativa företag inom sin bransch, samt att de i sin tur skulle ingå i sällanköpshandeln. Alla tre företag ansågs vara tongivande med en omsättning på över 100 miljarder kronor.

Electrolux Group är verksamma inom vitvarubranschen och är en av världens största tillverkare av bland annat diskmaskiner, spisar, tvättmaskiner och dammsugare (Electrolux Group, u.å.). IKEA är verksamma över hela världen och erbjuder möbler och heminredning (IKEA, u.å.). H&M är ett globalt företag med flertalet kända företag i sin portfölj, däribland H&M, Weekday och COS (H&M Group, u.å.).

Tabell 2 - Företagsinformation

	<i>Electrolux Group</i>	<i>IKEA Group</i>	<i>H&M Group</i>
<i>Omsättning (MDKR)</i>	134	550	236
<i>Antal anställda</i>	45 000	219 000	143 000

Alla siffror är hämtade från senast tillgänglig årsredovisning (Electrolux Group AR, 2024; IKEA Group AR, 2024; H&M Group AR, 2024).

3.2.3 Val av dokument

I uppsatsen har ett antal olika dokument använts för att samla in relevant data som i sin tur legat till grund för att besvara uppsatsens syfte och forskningsfrågor. I tabell 3 presenteras de dokument som använts i uppsatsen. AR står för Annual Report vilket på svenska betyder årsredovisning. SR står för Sustainability Report vilket på svenska betyder hållbarhetsrapport.

Tabell 3 - Sammanställning av företagens års- och hållbarhetsrapporter

<i>Årtal</i>	<i>Electrolux Group</i>	<i>IKEA Group</i>	<i>H&M Group</i>
<i>2014</i>	Electrolux Group AR, 2014	IKEA Group, SR 2014	H&M Group, SR 2014
<i>2016</i>	Electrolux Group SR, 2016	IKEA Group, SR 2016	H&M Group, SR 2016
<i>2018</i>	Electrolux Group SR, 2018	IKEA Group, SR 2018	H&M Group, SR 2018
<i>2020</i>	Electrolux Group SR, 2020	IKEA Group, SR 2020	H&M Group, SR 2020
<i>2022</i>	Electrolux Group SR, 2022	IKEA Group, SR 2022	H&M Group, SR 2022

3.3 Analys av data

Materialet som insamlats genom företagens rapporter analyserades och jämfördes mot varandra, dels på årsbasis, dels företagen emellan. Med hjälp av analysen fick uppsatsförfattarna en övergripande helhetsbild av området, och även en bild av hur empirin kunde ställas mot teorin. Helhetsbilden innebar ett tydligt första steg för att kunna öka förståelsen inom områdena cirkulär ekonomi samt hållbarhetsredovisning, samt hur det har utvecklats över tid.

Först lästes rapporterna igenom övergripande vilket skapade en tydlig bild hur upplägget och strukturen kopplat till hållbarhet var mellan de olika företagen. Förändringar över tid kunde hittas tidigt i analysstadiet och genom att använda sökorden i listan i avsnitt 3.3 gick det att, på ett strukturerat och metodiskt sätt, arbeta sig igenom rapporterna. Anteckningar skrevs ner för varje rapport vilket skapade en grund för utvärdering och analys av rapporternas innehåll. Innehållet kopplades till observationer som var relevanta för uppsatsens syfte och forskningsfrågor. När grunden var lagd kunde ytterligare fokus läggas på områden som behövde belysas och efterforskas mer kring. Det kunde vara att skapa en bredare förståelse för ett visst strategiskt besluts påverkan på företagets inställning till hållbarhet. Det gjordes med syftet och forskningsfrågorna i baktanke för att kunna se hur det kan kopplas till begreppet cirkulär ekonomi. När det var gjort utfördes en analys och diskussion kopplat till den teori som författarna samlat in med utgångspunkt i den analysmodell som presenterats i uppsatsen.

3.4 Kodning, sökord och kategorier

Sökord användes för att säkerställa en korrekt hämtning av uppgifter i rapporterna. Det var begrepp kopplade till cirkulär ekonomi och processer som bidrar till en cirkulär ekonomi. I datainsamlingen har sökorden använts genom manuell uppsökning i företagens rapporter, vilket resulterade i en bra överblick av omfattningen och utvecklingen av vilka begrepp som använts över tid. I listan nedan presenteras sökord under olika huvudkategorier, vilka har använts för att kategorisera in och samla upp olika sökord under samma huvudkategori. I analysen är det huvudkategorierna som använts tillsammans med analysmodellen. I bilaga 1 längst ned i dokumentet finns en sammanställning med sökträffarna för respektive år och företag sammanställt i ett Excelark. Huvudkategorierna är kopplade till olika delar inom referensramen där kopplingen beskrivs i mittenkolumnen nedan.

Tabell 4 - Egenutvecklad kodningsschema inklusive huvudkategorier, sökord och länk till referensram.

Fet stil = Huvudkategori, Icke fet stil = Underkategori

Engelska	Beskrivning	Svenska
Circular economy Circular Circularity CSRD NFRD SDG (Sustainability development goals)	Cirkulär ekonomi i allmänhet, reglering, mål och ramverks som tagits fram för att främja ett arbete mot en mer cirkulär värdekedja. Kopplas till 2.1, 2.2 och 2.3.	Cirkulär ekonomi Cirkulär Cirkularitet CSRD NFRD SDG (Mål för hållbar utveckling)
Repair Spare parts	En del av en strategi som används för cirkulär ekonomi. Kopplas till 2.4 och 2.5.	Reparera Reservdelar
Remanufacture Material	En del av en strategi som används för cirkulär ekonomi. Kopplas till 2.4 och 2.5.	Återtillverka Material
Recycle Material Partnership	En del av en strategi som används för cirkulär ekonomi. Kopplas till 2.4 och 2.5.	Återvinna Material Partnerskap
Design Material	En del av en strategi som används för cirkulär ekonomi, kopplas till 2.4 och 2.5.	Design Material
Lifetime/ Durability Quality	En del av en strategi som används för cirkulär ekonomi, kopplas till 2.4 och 2.5.	Livslängd Kvalité
Scorecard Sustainable scorecard Product scorecard	En metod som bygger på ett system för att öka transparensen och medvetandet kring miljöpåverkan. Kopplas till 2.6	Styrkort Hållbarhetsstyrkort Produktstyrkort

3.5 Metodreflektion

Det är av vikt att författarna är medvetna om uppsatsens styrkor och svagheter för att uppsatsen ska hålla akademisk nivå. Därför diskuteras styrkor och svagheter i relation till vald metod. För att uppsatsen ska hålla en hög akademisk nivå, samt för att kvaliteten på innehållet ska anses vara säker och tillförlitligt, är validitet och reliabilitet två centrala begrepp som bidrar till en säker uppsats. Genom hela forskningsprocessen har validitet varit något som är viktigt i alla moment, och är något som är synonymt med en kvalitativ studie. Både validitet och reliabilitet är tätt sammankopplade och tillämpas på väldigt snarlika sätt, vilket medfört att reliabilitet sällan används av forskare i studier idag. Om studien undersöker det den är avsedd att göra, anses studien ha hög validitet. Författarna beslutade sig att vara kritiska i sitt val av data att analysera och valde därför att använda sig av stora ledande företag inom sina branscher. Att författarna till stor del valde att använda sig av data hämtad från företagens egna hemsidor skapar en viss begränsning för uppsatsen. Riskerna finns att en viss mängd ensidig information återfanns i rapporterna, som från företagets sida har vinklats för att få dem att framstå som hållbara i sitt tänk, vilket resulterat i att objektiviteten i hämtad data kan ifrågasättas. Det som presenteras i rapporterna är en viss mängd utvald information, vilket resulterat i att insynen i företagen är begränsad. Fenomenet att företagen framställer sig som bättre än vad de är kallas för grönmålning och är något som blivit mer och mer förekommande. Sammanfattningsvis har det varit viktigt att granska dokumenten med ett kritiskt öga för att minska risken att vilseledas av företagets incitament till att framstå som bättre än de är (Patel & Davidsson, 2019; UN, u.å.b).

Med vald metod kommer en del svagheter som är viktiga att belysa för att visa på en förståelse på hur valet av metod påverkat utfallet och resultatet i uppsatsen. En kvalitativ och kvantitativ metod har olika forskningsansatser, därav finns det skillnader mellan de två metoderna. Urvalet av data är mindre, i det här fallet tre företag och deras hållbarhetsrapporter under jämna år mellan tidsperioden 2014 och 2022. Hade uppsatsen gjorts genom en kvantitativ metod hade det varit möjligt att använda sig av ett större urval, vilket skapat förutsättningar för ett mer generaliserande resultat jämfört med hur det blir med en kvalitativ metod. Författarna genomförde datainsamlingen manuellt, med stöd av ett antal olika sökord kopplade till insamlad teori. Att göra det manuellt skapar en nackdel jämfört med om författarna hade valt att använda sig av ett program avsett för dataanalys, som exempelvis Nvivo. Nackdelarna av att använda sig av en manuell metod i stället för Nvivo är att objektiviteten riskerar att bli sämre samt att risken för mänskliga misstag ökar. Författarna har inte använt sig av GenAI som hjälpmedel för att skriva uppsatsen. Slutligen är det av vikt att förklara att uppsatsen inte kan påvisa någon korrelation som definitivt indikerar att en förändring i begreppet cirkulär ekonomi har skett kopplat till de nya direktiven och reglerna. Uppsatsen kan endast konfirmera att en förändring skett.

4. Empiri

Följande avsnitt presenterar uppsatsens innehållsanalys av den data som samlats ihop från de tre företagen Electrolux Group, IKEA Group samt H&M Group. Tabell 4 visar en sammanfattande bild av uppsatsens resultat, vilket sedan specificeras i detaljer i avsnitt 4.1, 4.2 och 4.3.

Tabell 5 - Uppsatsens tidslinje och kopplingen mellan hållbarhetsramverk och presentationen av cirkulär ekonomi i företagsrapporter över tid.

	2014-2016	2016-2018	2019-2022
Globala, regionala samt nationella redovisningsregler och ramverk	<p>2014 NFRD</p> <p>2015 Parisavtalet</p> <p>2015 Circular Economy Action Plan.</p> <p>2015 SDG</p>	<p>2016 NFRD implementeras i ÅRL</p> <p>2018 GRI</p>	<p>2019 European Green Deal</p> <p>2020 Uppdaterad Circular Economy Action Plan</p> <p>2022 CSRD</p>
Presentation av cirkulär ekonomi i företagsrapporter	<p>2014 Begrepp nämns men ej i kontext till varandra och beskrivs ej som cirkulära processer även om det kan vara det.</p> <p>2016 Hållbarhetsinformationen presenteras i förhållande till SDG och tydligare koppling till cirkulär ekonomi. Cirkulär ekonomi används i hållbarhetsrapporterna.</p>	<p>2017 NFRD implementeras i ÅRL och kräver en tydligare hållbarhetsredovisning, cirkulär ekonomi får en bredare mening och sammankopplas med områden inom social hållbarhet.</p>	<p>2019 EU Green Deal krav överlappar med SDG och påverkar företagen olika. Sker både i form av minskning av SDG:s vikt och större integrering av SDG:s och EU Green Deal.</p> <p>2022 Företagen börjar i olika mängd ställa om till framtida CSRD rapportering</p>

4.1 Införandet av SDG:s påverkan på rapportering om cirkulär ekonomi (2014–2016)

Det går att se tydliga kopplingar i hur företagens hållbarhetsredovisningsstruktur förändrats efter att SDG införts och skrevs under av FN:s medlemsländer 2015. Att redovisningen från 2016 och framåt belyser ett annat hållbarhetsfokus är tydligt, och markerar en viktig tidpunkt för när hållbarhetsredovisningen kom att bli än viktigare och där ett större fokus riktades mot cirkulär ekonomi som begrepp.

För rapporterna år 2014 är det tydligt att cirkulär ekonomi finns och att det är något som aktivt hanteras. I rapporterna före SDG:s implementering finns det brister i kopplingen kring det som talas om cirkulär ekonomi, samt vilka aktioner och handlingar som företagen arbetar med kring hållbarhet. Man kan enkelt beskriva det som att de olika termerna och begreppen inte används tillsammans, och att det inte verkar ha varit prioriterat att nämna en del handlingar som cirkulära, även om de i allra högsta grad är det. Det är främst tydligt i IKEA:s

hållbarhetsrapport, där begrepp som lång livslängd, återtillverka och återvinna tas upp i rapporten, men utan att sammankoppla det till cirkulär ekonomi (IKEA Group SR 2014, 2016). H&M har på ett annat sätt implementerat cirkulär ekonomi i sina övriga strategier vilket resulterat i att begreppet sammankopplar med olika begrepp samt strategier. I praktiken är dessa cirkulära och får anses ha kommit längre i användningen av begreppet cirkulär ekonomi (H&M Group SR 2014, 2016).

Electrolux presenterar 2014 ingen egen hållbarhetsrapport utan hållbarhet är ett eget avsnitt i den årliga finansiella rapporten och består av två sidor. Vad gäller processer och begrepp som kopplas till hållbarhet såsom cirkulär ekonomi, återtillverka och reparera förekommer de inte i rapporten. I allmänhet finns det ett visst hållbarhetstänk, och det är kopplat till design som man anser är en central del, men också till processer för att öka produkters livslängd. Det finns, som tidigare nämnt, ingen direkt koppling till cirkulär ekonomi, trots att vissa processer som företaget presenterar som design och att förlänga livslängden, i allra högsta grad är cirkulära processer (Electrolux Group AR 2014).

Efter att SDG skrivits under av FN:s medlemsländer går det att tyda en annan inställning till cirkulär ekonomi, och vikten av att verkligen tillämpa cirkulära processer i de olika företagen. När SDG presenteras i rapporten finns det kopplingar och hänvisningar till hur varje företag arbetar med respektive hållbarhetsmål vilket gör att det blir enklare att förstå kopplingen till cirkulär ekonomi. Förändringen handlar om kopplingen till processer som återanvända, återtillverka och reparera vilket IKEA nämner i sin rapport efter att SDG presenterats (IKEA Group SR 2016). Det medför därför en utveckling av begreppet cirkulär ekonomi och en förändring av sättet som det används. Det är tydligt att H&M sedan tidigare legat långt fram i arbetet med hållbarhet, vilket också stärks när de själva menar att införandet av SDG-målen redan ligger i samma linje med de mål de själva satt upp sedan tidigare vilket nämns i hållbarhetsrapporten 2016 på följande vis:

”We welcome this collaborative approach and, as you can see below, our sustainability strategy is well aligned with the SDG goals.”
(H&M Group SR 2016, pp. 116).

I samband med implementeringen av SDG-målen har Electrolux arbete med hållbarhet kommit att utvecklas, och cirkularitet är något som numera är vanligt förekommande i deras över 100 sidor långa hållbarhetsrapport för 2016. SDG-målen har bidragit till att utveckla arbetet med cirkularitet, samt arbetet med att sammankoppla processer som anses som cirkulära, med begreppet cirkulär ekonomi (Electrolux Group SR 2016).

SDG-mål 12 beskrivs som ett av målen där företagen kan göra störst skillnad, och är målet som handlar om hållbar produktion och konsumtion vilket på många sätt är direkt applicerbara på många cirkulära processer. Det handlar om att arbeta med att förlänga livscykeln på produkten, och att designa den på ett sätt som bidrar till att öka möjligheten för cirkulära processer. Det är

något som alla tre företag arbetar med i hög grad, och prioriteras i de olika rapporterna (H&M Group SR 2016; Electrolux Group SR 2016).

Styrkort noteras i alla tre av företagens rapporter under tidsperioden. H&M slutade använda sitt styrkort i samband med att 2016 års hållbarhetsredovisning presenterades, medan Electrolux började med styrkortet samma år. Där man med hjälp av ett hållbart styrkort arbetar med att skapa en mer miljövänlig värdekedja. Styrkortet ger svar på hur man kan utveckla sina processer till att bli mer hållbara när det kommer till produktutveckling, design och transportfrågor (Electrolux Group SR 2016, 2018, 2020, 2022; H&M Group SR 2014, 2016).

IKEA har ett system där styrkortet bedömer en rad olika faktorer vilket mynnar ut i en poäng där en hög poäng belyser att produkten är mer hållbar. IKEA kom att avveckla sitt styrkort från 2018 och framåt, där ingen information finns kring varför i rapporterna. I övrigt kan man se att produktutvecklingen fortsatt är genomsyrad av ett stort hållbarhetstänk efter 2018, trots att inget styrkort finns (IKEA Group SR 2014, 2016, 2018, 2020, 2022).

4.2 NFRD och implementeringen av direktivet i ÅRL samt effekten på cirkulär ekonomi (2016–2018)

När NFRD antogs in i ÅRL 2016 sattes en ny prägel på hållbarhetsredovisningen i Sverige. Det är tydligt att en förändring skett mellan åren före implementeringen och åren efter. Cirkulär ekonomi blir efter implementeringen ansett som ett bredare begrepp där det handlar om allt ifrån personalfrågor till produktionsprocesser, vilket även visat sig i redovisningen. Kraven i ÅRL innefattar bland annat att rapporten ska inkludera information om korruption, miljö, social- och personalfrågor vilket förklarar utvecklingen av begreppet cirkulär ekonomi.

IKEA har i sina rapporter förändrat sin redovisning kring ovannämnda områden över tid. Generellt sätt har omfattningen blivit allt större desto längre tid som passerat, och det finns specifika exempel som exempelvis att IKEA börjat rapportera om korruption, och hur man arbetar med detta, vilket inte gjorts före NFRD kom att implementeras i ÅRL. Noterbart är att IKEA Group är baserat i Nederländerna och därför inte omfattas av ÅRL, men trots detta går det att se förändringar i sättet man redovisat, men detta beror på NFRD, snarare än ÅRL.

Som nämnt tidigare har en del rapportering ökat i omfattning, vilket gäller frågor kring miljö samt social- och personalfrågor. Före NFRD:s implementering i ÅRL så fanns det rapportering, men den var inte lika detaljerad som efter implementeringen. Kopplingarna till cirkulär ekonomi utvecklas också i takt med att rapporteringen ökar i omfattning och att det har blivit ett större fokus på paketering och emballage. Det går att koppla till ett större helhetstag kring cirkulära processer, samt vad som kan göras för att bidra till ett mer hållbart samhälle (IKEA Group SR 2014, 2016, 2018, 2020, 2022). IKEA:s utvecklingsledare för ett cirkulärt IKEA sa följande i hållbarhetsrapporten 2018:

” IKEA embraces circularity by making our sofas in a way that minimises the impact on the planet. By offering sofas in separable parts and with smaller,

lighter and flatter packaging we can offer more long-lasting and recyclable products.” (IKEA Group SR, 2018, pp. 18).

H&M har redan innan införandet av NFRD i svensk rätt haft redovisning som innefattar de kriterier som omfattats av implementeringen 2016, vilket medfört att effekten inte varit lika omfattande för dem som för IKEA. Det går dock att se andra effekter av implementeringen i form av att rapporteringen blivit mer omfattande de senare åren. Även om sidantalet inte blivit mycket längre, så är det tydligt att en del områden har ökat i prioritet, vilket bland annat innefattar områdena kring korruption, miljö, social- och personalfrågor (H&M Group SR 2014, 2016, 2018).

Electrolux hade 2014 ingen hållbarhetsredovisning utan deras hållbarhetsrapport var inkluderad i årsredovisningen, och omfattade tre sidor. Här rapporterar Electrolux om information som inkluderas i enlighet med NFRD, däremot till liten grad. Electrolux nämner investeringar i personalutbildningar, antikorrupsionsprogram, uppförandekodprogram, etiska frågor, mänskliga rättigheter, samt arbetsvillkor genom deras värdekedja. Electrolux talar exempelvis om att hållbarhet är ett av fyra prioriteringsområden när det gäller produktutveckling. 2016 presenterar Electrolux en egen hållbarhetsrapport, som är mycket omfattande och består av 120 sidor. Hållbarhetsrapporten har vidareutvecklats och integrerat det som presenterats i rapporten 2014. Under tidsperioden 2015–2016 har de investerat i utveckling av sociala initiativ och program på både lokal och global nivå. Electrolux nämner att de vill stärka sin status som en socialt ansvarstagande arbetsgivare. De har tydligare integrerat NFRD information i deras strategier jämfört med analys år 2014. Gällande arbetsvillkor, antikorrupktion och mänskliga rättigheter beskriver Electrolux hur de startade ett initiativprogram år 2006 benämnt ”Responsible sourcing program”, men att de har tillämpat striktare reglering för programmet år 2015 (Electrolux Group AR 2014; Electrolux Group SR 2016).

För rapporten 2018 har utvecklingen av mer integrerad NFRD information till företagets mål och strategier fortgått. En skillnad från 2016 är att socialhållbarhet inkluderats i de cirkulära processerna för att integrera de två målen och tydligare kunna arbeta mot att prioritera båda, vilket i hög grad kopplas till integreringen av NFRD i ÅRL, och därmed också en utveckling kring begreppet cirkulär ekonomi (Electrolux Group SR 2018).

4.3 Införandet av EU Green Deal samt CSRD Corporate och effekten på begreppet cirkulär ekonomi (2019–2022)

När EU 2019 kom att presentera EU Green Deal kom det att påverka sättet man redovisade på, men det är viktigt att belysa en skillnad mellan hur företagen hanterat detta. EU Green Deal och SDG överlappar på en del punkter, vilket gör att betydelsen av SDG har kommit att minska och har bortprioriterats till förmån för annat. Det är fallet för IKEA som på senare år helt har valt att slopa SDG i sina hållbarhetsrapporter. Efter införandet av EU Green Deal har det varit mer fokus från företagen att samarbeta med EU kring att nå ett mer cirkulärt samhälle, före

införandet var tankegångarna annorlunda (IKEA Group SR 2016, 2018, 2020, 2022). Fokuset var istället riktat mot samarbete och partnerskap var mer kopplat till icke statliga organisationer vilket följande mening förklarar på ett bra sätt:

”At IKEA Group locations, we aim to enable and empower nearby communities to improve their lives. We focus wherever people’s needs are greatest, creating long-term change through partnerships with local organisations, customers and co-workers.” (IKEA Group SR 2016, pp. 76).

Raka motsatsen är Electrolux där rapportering kring SDG snarare trappats upp efter EU Green Deal implementerats. De arbetar fortfarande aktivt mot att bemöta SDG-målen och talar om Agenda 30. Det överensstämmer med deras egna mål och arbetsinitiativ ”For the better 2030” som är deras egen vision om att uppnå cirkularitet och koldioxidneutralitet själva till 2030, och för hela värdekedjan till 2050. Det sistnämnda möter det huvudsakliga målet med EU Green Deal, att uppnå en klimatneutral region till 2050 (Electrolux Group SR, 2016, 2018, 2020, 2022).

Vidare går det att analysera hur effekterna av den omfattande CSRD regleringen som succesivt implementeras för företag runt om i Europa. IKEA har börjat sitt arbete med att anpassa sig till den nya regleringen och genomförde 2022 ett första steg i linje med CSRD när man gjorde en väsentlighetsanalys för att stärka det cirkulära arbetet. IKEA presenterar även att företaget arbetar aktivt med EU Green Deal och samarbetar med EU för att utveckla arbetet inom området. IKEA bidrog med kunskap och dialog kring bland annat områden för ett digitalt produktpass, design för hållbarhet och rätten att få reparera (IKEA Group SR 2022, pp. 18).

”During FY22, we remained active in providing fact- and experience-based insights and contributions to the ongoing work of the EU Green Deal, which includes the Circular Economy Action Plan.” (IKEA Group SR 2022, pp. 18).

Varken H&M eller Electrolux har i sina rapporter ändrat någonting i redovisningen för att anpassa sig mot CSRD. Däremot har Electrolux nämnt att man börjat att undersöka området djupare och påbörjat träning inom styrelsen för att kunna vara bra pålästa och ha kunskap inom området i god tid innan det ska tillämpas vilket man själva nämner i hållbarhetsrapporten för 2022 (Electrolux Group SR, 2022).

” In 2022, it was decided that Group Sustainability conducts training with the Electrolux Group Board on the new EU legalisation Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) framework in 2023.” (Electrolux Group SR 2022, pp. 64).

Överlag har en del andra aktioner kommit att återspegla denna tidsperiod som kan sägas gälla från rapporterna 2020 och framåt. Att hyra kläder har kommit att bli en process som H&M använder sig av för att minska konsumtionen och bidra till ett mer hållbart konsumerande

(H&M Group AR & SR 2022). Samma trend går att se hos Electrolux där de aktivt arbetar med att implementera cirkulära processer. I sin hållbarhetsrapport år 2022 beskriver de sitt arbete med att utveckla sina processer kring design för återvinning (Electrolux Group SR 2022).

“Together, we completely deconstructed and closely examined the parts from a wide selection of products to better understand what materials are used, how easy they are to separate and what usefulness and monetary value could potentially be extracted at the end of life.” (Electrolux Group SR 2022, pp. 34).

Andra exempel från Electrolux är fastpris på servicetjänster som reparationer, utveckla arbetet med att förlänga produkters livslängd, prenumerationsbaserade pay-per-use modeller, samt en prototyp på en dammsugare som är gjord från 100% återvunnet material. Många produkter som Electrolux erbjuder är tunga, otympliga och teknologiska vilket medför att arbetet med cirkularitet är viktig, men där fokus kan vara på att erbjuda andra tjänster än företag som arbetar inom andra branscher (Electrolux Group SR 2016, 2018, 2020, 2022).

5. Analys och diskussion

I följande avsnitt presenteras analysen med hjälp av analysmodellen som används tillsammans med insamlad empiri och teori.

5.1 Lagar, regler, mål och ramverk

Relaterat till syftet med att analysera hur begreppet cirkulär ekonomi har använts i rapporteringen över tid är det av intresse att titta på förändringar, men även vilka cirkulära processer som använts. Området cirkulär ekonomi har över tid blivit ett alltmer välkänt begrepp, och någonting som alla företag i uppsatsen arbetar mycket med att implementera i sina affärsstrategier. När SDG-målen implementerades och skrevs under av FN:s medlemsländer var det ett stort skifte för begreppet cirkulär ekonomi. SDG-mål 12 var målet som alla tre företag ansåg sig ha bäst möjlighet att påverka, vilket handlar om hållbar produktion och konsumtion. Grunden för en hållbar produktion var för företagen att ha en designprocess som innebar ett genomsyrat hållbarhetstänk, kopplat till både att designa för återvinning, och underlätta för en längre produktivslängd. Enligt författarnas resultat kom SDG-mål 12 till stor del att främja arbetet med återvinning, återanvändning och återtillverkning vilket också går att se på frekvensen av begreppen i de olika rapporterna. Det är något som bekräftar resonemanget i Garcia-Saravia Ortiz-de-Montellano m.fl. (2023), om att SDG-målen är starkt kopplade till cirkulär ekonomi. Efter införandet av SDG år 2015 tog Electrolux ett stort kliv i sin hållbarhetsrapportering 2016 med ett ökat fokus kring hur Electrolux arbetade kring de 17 målen för hållbar utveckling. Det går att se liknande trender hos både IKEA och H&M, där redovisningen om arbetet med hållbarhet kom att utvecklas ännu mer efter SDG-målen införande.

När NFRD implementerades i ÅRL kom cirkulära processer för första gången att bli lagstadgade vilket skapat en ytterligare prägel och utveckling för begreppet cirkulär ekonomi, rollen och betydelsen i samhället kom att utvecklas. 2016 och framåt innehåller en bredare syn på cirkularitet, och omfattar områden som korruption, miljö, social- och personalfrågor vilket är reglerat enligt NFRD, och anses som en del i arbetet med cirkularitet. Det påvisar att den lagstadgade breddningen av begreppet cirkulär ekonomi motverkar risken Kristensen & Mosgaard (2020), nämner om exkludering av social- och miljömässig hållbarhet. En liknande utveckling gick att se i samband med att EU Green Deal kom år 2019. Noterbart är att i takt med EU Green Deals implementering, visade företagen olika vägar kring hur SDG-målen presenterades och hur ofta SDG nämndes, vilket presenteras i bilaga 1. Electrolux nämnde SDG 33 gånger i sin hållbarhetsrapport 2018, 2020 nämndes det 39 för att sedan minska till 23 gånger 2022. H&M har succesivt minskat användningen av SDG-målen i sina hållbarhetsrapporter, 2018 nämndes SDG 41 gånger, 2020 5 gånger och 2022 fanns det inte med överhuvudtaget. IKEA har överlag en lägre frekvens av användningen av SDG i sina hållbarhetsrapporter, men har inte sett samma avtagande trend som Electrolux och H&M. 2018 nämndes det 7 gånger, 2020 6 gånger och 2022 föll det tillbaka något och nämndes 13 gånger.

Generellt sett är EU Green Deal och SDG-målen utvecklade med samma mål, att skapa ett mer hållbart samhälle. Analysen visar på att det går en trend i vad som är aktuellt att redovisa, vilket visar sig i att frekvensen minskat för en majoritet av företagen. Det överensstämmer med Lahti m.fl. (2018), som argumenterar att företagens reglering konstant kräver utveckling och uppdatering för att kunna bemöta förändrade krav och förväntningar på företag, som finns i samhället.

5.2 Legitimitet och företagens incitament

Bristen på allmänt erkända mätverktyg inom konceptet cirkulär ekonomi medför möjligheten för grön målning av företagens användning av begreppet cirkulär ekonomi (Sandberg & Holmlund, 2015). Utifrån tidigare presenterad teori har företag incitament till att försköna sitt hållbarhetsarbete och därigenom presentera sig som en mer legitim och hållbar organisation, för att i sin tur uppnå ett starkare publikt anseende (Laufer, 2003; Deegan, 2014). Analysen kan inte bedöma till vilken grad eller om företagen faktiskt utför det arbete de informerar om i sina rapporter. Därmed kvarstår risken för att grön målning påverkar resultatet och uppsatsen kan inte utesluta att företagen presenterat sin hållbarhetsinformation likt Deegan (2014) beskriver i syfte att förbättra sitt publika anseende och bli accepterade på marknaden. Framtida reglering, som CSRD, kräver att företagen blir mer transparenta och jämförbara med varandra. Företagen nämner i 2022 års hållbarhetsrapporter att de arbetar för att bemöta framtida reglering. Därmed kommer deras cirkulära processer inom en snar framtid, att behöva uppnå den kvalitet som de själva informerar om (Tomlinson m.fl., 2023).

En intressant observation var att SDG-målen aldrig nämndes i H&M:s hållbarhetsrapport 2022. I stället kom fokuset att öka kring områden som nämns inom SDG-målen, vilket på många sätt visar att det som ingår i SDG-målen blivit naturligt implementerat i H&M:s arbete mot att bli mer hållbart. Å andra sidan kan det argumenteras för att H&M enbart arbetat med SDG-målen för att det skapar ett symbolvärde och får företaget att framstå som att de arbetar mer med hållbarhet än vad de egentligen gör, så kallad grön målning (Lyon & Montgomery, 2015). De olika processerna som implementerats och nämns mer frekvent vid 2022 års hållbarhetsrapportering är cirkulära processer som återvinna, design, återtillverka och material. Tillsammans är detta exempel på processer och tillvägagångssätt för att skapa en mer cirkulär värdekedja (Lahti m.fl., 2018). Ett exempel som matchar bra med hållbarhetsmål 12 och därmed rör hållbar konsumtion, är det arbete som H&M på senare år gjort kopplat till hyra av kläder. Det är något som utökats år för år vilket skapar en situation där kunder inte behöver köpa kläder för specifika tillfällen. Det är något som sparar på både miljön och plånboken, och i allra högsta grad är ett alternativ som anspelar på mer hållbar konsumtion. Processer som att hyra kläder stämmer bra överens med den teori som Atasu m.fl. (2021) presenterar. Som en följd av att H&M över tid förbättrat sitt arbete med hyra av kläder går det att argumentera för att trovärdigheten kommit att öka eftersom processerna är en del av den naturliga strategin i framtagandet av nya produkter.

5.3 Cirkulära processer

Redovisningen av användningen av styrkort har varierat mellan åren hos de tre företagen. Det går inte att se någon röd tråd kopplat till reglering, mål eller ramverk kring när företagen valt att använda styrkort i sin redovisning, något som motsäger Lahti m.fl. (2018), då de talar om att företagen konstant behöver uppdatera sina cirkulära processer för att bemöta skiftande reglering. I förhållande till styrkort verkar därmed inte skiftande reglering påverka företagen till att utveckla styrkortet. Det innebär att man inte kan se någon koppling till gemensam grön målning i förhållande till styrkort, eftersom företagen inte är samstämmiga och inte använder det samtidigt. Om företagen använt styrkortet samtidigt och på ett liknande sätt hade det kunnat tyda på ett tryck utifrån om att företagen behövt använda sig av styrkort, vilket huvudsakligen då gjorts för det symboliska värdet det innebär. Att det inte syns i analysen motsäger Deegan (2014), teori relaterat till styrkort. Om att företagen har krav på sig och behöver presentera särskilda processer för att kunna uppnå ett legitimt anseende inom hållbarhet.

5.4 Teknisk integration

Innan implementering av SDG-målen i företagens hållbarhetsrapportering fanns det låga grader av teknisk integration i förhållande till cirkulär ekonomi. Hos företagen fanns det processer som efterliknas cirkulära, framkommer främst hos H&M. Det visar på viss grad av teknisk integration i förhållande till hållbarhetsstrategier men ej kopplat till begreppet cirkulär ekonomi. Företagens implementering av teknisk integration i förhållande till hållbarhet överensstämmer med Gond m.fl. (2012) teori, där företag behöver utveckla system för att kunna bidra till en effektivare implementering av hållbarhet. H&M och IKEA har implementerat en viss form av styrkort år 2014 som syftar till medarbetare och medvetenhet (H&M) och produktutveckling (IKEA), det visar på teknisk integration men återigen kopplas den ej till begreppet cirkulär ekonomi i företagens rapporter. Enligt Gond m.fl. (2012), är det av vikt att företag implementerar styrkortet i MCS för att kombinationen bidrar till att hållbarhet blir en central del av företagsstrategin. Det är något som båda företagen gör men ej i koppling till begreppet cirkulär ekonomi utan med koppling till hållbarhet. Att företagen inte kopplar sin tekniska integration i förhållande till begreppet cirkulär ekonomi, överensstämmer även med den teori som Lahti m.fl. (2018), beskriver med att företagen avvaktar med att omstrukturera sina processer vid brist på allmänt erkännande av begrepp.

Efter implementeringen av SDG-målen, börjar begreppet cirkulär ekonomi att presenteras och användas. I förhållande till teknisk integration benämns de tidigare identifierade processerna nu som cirkulära. IKEA använder sig av en hög grad av teknisk integration kopplat till deras användning av styrkort och integrationen i hållbarhetsstyrningen, styrkortet används för att ge deras produkter ett resultat på en mätskala i förhållande till hur hållbar produkten är. Electrolux har även de en hög grad av teknisk integration i förhållande till styrkort. Deras styrkort är inte integrerat till lika hög grad som IKEA, Electrolux styrkort används för att skapa en mer hållbar värdekedja vilket inte är lika integrerat som att bedöma hur hållbar en produkt är. Electrolux tekniska integration, i form av styrkortet, ger företaget möjligheten att utveckla sina processer

i förhållande till produktutveckling, design och transportfrågor. Till skillnad från innan SDG-målen implementering kopplas nu den tidigare tekniska integrationen till begreppet cirkulär ekonomi. Enligt Gond m.fl. (2012), har IKEA och Electrolux en hög grad av teknisk integration kopplat till begreppet cirkulär ekonomi. Styrkortet överensstämmer även de med Gond m.fl. (2012), beskrivning av att kombinera styrkort med MCS, vilket ger företagen en centralisering av hållbarhetsarbetet inom arbetet för att bli mer cirkulära.

För H&M har den tekniska integrationen ökat jämfört med innan SDG-målen tillämpats, då de nu benämner processer som cirkulära och har investeringar i arbetet med cirkularitet. De har slutat använda sig av sitt styrkort och kopplar nu i stället den informationen till relevanta SDG-mål. H&M bedöms till något lägre i grad av teknisk integration då de, skilt från de andra företagen, inte längre implementerar något styrkort. Därmed går en analys att fatta utifrån hur de efterföljande åren kom att präglas av koppling till hållbarhetsmålen, och därför fyllde inte styrkortet samma funktion eftersom H&M prioriterade att redovisa områdena kring medarbetare och medvetenhet i koppling till SDG-målen. H&M:s borttagande av styrkortet går emot Gond m.fl. (2012), teori om att styrkortens kombination med MCS är en viktig funktion för att centralisera hållbarhetsarbetet. Däremot ser H&M andra versioner av teknisk integration i att de fortsatt investerar i cirkulära processer och nu även kopplar dem till begreppet cirkulär ekonomi. Efter SDG-målen implementerats kom det ett allmänt erkännande angående cirkulär ekonomi, vilket ser företagen börja använda begreppet. Företagen identifierar nu sina processer som cirkulära och framhäver dem i hållbarhetsrapporterna. Förändringen som sker i användningen av begreppet visar på skillnaderna i hur företagen använder cirkulär ekonomi före och efter det allmänna erkännandet. Något som överensstämmer med Lahti m.fl. (2018), problematisering av att företag avvaktar med att omstrukturera sin affärsstrategi delvis på grund av brist på allmänt erkännande av begreppet.

När NFRD antogs i ÅRL vidgades begreppet cirkulär ekonomi för de analyserade företagen. Begreppet antog fler perspektiv, som tidigare nämnts, och syftade efter det mer på ett bredare hållbarhetsperspektiv. Enligt teknisk integration utvecklades de cirkulära processerna för att anpassa sig mot det bredare hållbarhetsperspektivet. Enligt Kristensen & Mosgaard (2020), finns risken att social- och miljömässig hållbarhet exkluderas från företagets rapportering. Den risken minskas vid NFRD:s utvidgande av begreppet cirkulär ekonomi. Närmandet av CSRD och implementationen av EU Green Deal såg fortsatt utveckling i omstrukturering av mål samt i utvecklandet av cirkulära processer. IKEA avskaffar sitt styrkort år 2018 och tar bort SDG-målen från sin hållbarhetsredovisning. De ersätts med andra cirkulära processer och hållbarhetsmål. Produktutvecklingen var styrkortets huvudsakliga fokus och därmed områden som design, materialval, reparerbarhet och användarvänlighet. Likt för H&M kom områdena att omfattas av arbetet kring SDG-målen, och är saker som efter hand implementerats naturligt i företagets arbete.

Frekvensen av ord som design och återvinna kom att öka i hållbarhetsrapporterna 2018 jämfört med 2016 för H&M och IKEA. Trenden visar sig i bilaga 1, där H&M ökade användningen av design från 38 träffar 2016 till 71 träffar 2018. IKEA ökade antalet träffar på design från 22 år

2016 till 61 år 2018. Träffarna av återvinna ökade från 61 år 2016 till 83 år 2018 för H&M. I IKEA:s hållbarhetsrapport 2016 uppgick träffarna för återvinna till 53, för att öka till 73, år 2018. Att träffarna ökade hos både H&M och IKEA trots avsaknaden av styrkort tyder på ett fortsatt arbete med området, tillsammans med rapporteringen kring hållbarhetsmålen. Generellt sett minskade frekvensen för de allra flesta sökorden i rapporterna efter 2018, även om det inte är en stor procentuell minskning. IKEA:s borttagande av styrkortet går, likt H&M:s borttagande, mot Gond m.fl. (2012) teori, om att styrkortens kombination med MCS är en viktig funktion för att centralisera hållbarhetsarbetet. Däremot ser även IKEA andra versioner av teknisk integration igenom att de fortsatt investerar i cirkulära processer och kopplar dem till begreppet cirkulär ekonomi. Cirkulär ekonomi används fortsatt men kopplas inte längre till SDG-målen på grund av överlappningen med EU Green Deal. De cirkulära processerna utvecklas för att i framtiden kunna möta krav från CSRD reglering, exempel på det är IKEA:s användande av väsentlighetsanalys. Här syns den fortsatta utvecklingen av företagens affärsstrategier för att hela tiden bemöta förändrad reglering, vilket fortsatt stämmer överens enligt Lahti m.fl. (2018) teori, om företags konstant utvecklade affärsstrategier för att kunna bemöta skiftande reglering.

5.5 Organisatorisk integration

Organisatorisk integration identifieras innan implementeringen av SDG-målen, då det finns cirkulära processer och uttalade hållbarhetsmål som i sig centrerar hållbarhetsarbetet. Eftersom företagen inte använder begreppet cirkulär ekonomi är det enbart liten eller ingen integration av hållbarhetsarbetet och företagets strategi i förhållande till cirkulär ekonomi, därmed bedöms implementationen att vara till låg grad. Efter SDG-målen implementerats har företagen börjat använda sig av cirkulära processer i hållbarhetsarbetet inom organisationen. Genom användningen av SDG-mål inom företagets rapportering har den organisatoriska integrationen ökat, företagen strukturerar sina hållbarhetsrapporter i förhållande till de SDG-mål de anser mest relevanta och beskriver hur deras cirkulära hållbarhetsarbete jobbar för att uppnå målen. Det ger en tydlig centralisering på organisatorisk nivå. Enligt Lahti m.fl. (2018) beror, som tidigare nämnt, skillnader på att det innan SDG-målen inte fanns något allmänt erkännande av cirkulär ekonomi. Uppsatsens resultat ser på liknande händelseförlopp, då det finns skillnader i företagets användning av cirkulär ekonomi. Innan SDG-målen användes ej begreppet av företagen, eventuellt på grund av ovisshet. När cirkulär ekonomi blev erkänt bland annat via SDG-målen och NFRD, började företagets integrering av begreppet i sina rapporter. En förändring som liknar Lahti m.fl. (2018) beskrivning.

Efter att NFRD implementerats och vid närmandet av CSRD såg även organisatorisk integration en bredare hållbarhetsfokusering kring begreppet cirkulär ekonomi. En förändring som säger mot Kristensen & Mosgaard (2020) teori, om risken för exkludering av social- och miljömässig hållbarhet. Förändringen såg tidigare utveckling med mer centralisering och tydlig målformulering utefter SDG-målen fortskrida. Efter EU Green Deal och vid närmandet av CSRD, ser organisatorisk integration en fortsatt utveckling av centralisering inom organisationen men även en omstrukturering i förhållande till användningen av begreppet cirkulär ekonomi mot att möta framtida CSRD krav samt att bidra mot EU Green Deal. Den

ökande centralisering och integrering av cirkulär ekonomi i företagens operativa verksamhet, med syfte att förbättra sitt hållbarhetsarbete, överensstämmer med Gond m.fl. (2012) teori om att en tydlig centralisering och ett aktivt arbete av integrering, minskar risken för att hållbarhetsarbetet enbart är inkluderat för syns skull.

5.6 Kognitiv integration

Den kognitiva integrationen, innan SDG-målen presenterats, kan enbart beskrivas som låg då cirkulär ekonomi inte är ett begrepp som förekommer i företagens rapportering. Därmed går det ej att analysera hur centrerad hållbarhetsstyrningen är i förhållande till cirkulär ekonomi. Efter att SDG-målen implementerats ökade graden kognitiv integrering i förhållande till hur företagen använde sig av begreppet cirkulär ekonomi. Företagen centraliserade sina rapporter kring hur de möter och arbetar mot SDG-målen, där cirkulära processer frekvent användes i deras lösningar. Även i kognitiv integration överensstämmer företagens användning av begreppet cirkulär ekonomi med Lahti m.fl. (2018) teori. Enligt Lahti m.fl. (2018), är det, som tidigare nämnt, bristen på det allmänna erkännandet av begreppet cirkulär ekonomi som gör att företag avvaktar med att omstrukturera sin strategi, vilket påvisar varför företag först använder begreppet efter att SDG-målen implementerats. När NFRD implementerats såg även kognitiv integration förändringen mot ett bredare hållbarhetsperspektiv i förhållande till användningen av cirkulär ekonomi. En förändring som även för kognitiv integration ser hur NFRD:s breddande av begreppet cirkulär ekonomi motverkar risken Kristensen & Mosgaard (2020) nämner med exkluderandet av social- och miljömässig hållbarhet. Det bredare hållbarhetsperspektivet och fortsatt koppling till hur hållbarhetsarbetet arbetar mot SDG-mål, fortsatte utvecklingen av sammanstämd företagsstyrning.

Vid implementeringen av EU Green Deal och närmandet av CSRD såg även kognitiv integration förändringen i förhållande till användning av begreppet cirkulär ekonomi, då det används för att möta ny prioriterade mål och reglering. Fortsatt utveckling kring samstämmade styrning fortgår men arbetar för att uppnå nya krav. Enligt Gond m.fl. (2012), handlar kognitiv integration om att chefer ska vara samstämda i förhållande till företagsstyrning. Företagens över tid ökande samstämmade i användningen av cirkulär ekonomi i förhållande till arbetet med att uppnå hållbarhetsmål, överensstämmer med Gond m.fl. (2012), tankar om vad kognitiv integration innebär, nämligen enighet inom organisationen angående företagets strategier. Företagen har från år 2020 även utvecklat nya cirkulära processer. Exempelvis har utvecklandet av servicetjänster, samt prenumerationsbaserade betalningsmodeller tagits fram för att arbeta mot en cirkulär ekonomi och för att förlänga produktionslivslängden. Något som kan ses som integrering mellan de tre olika integrationsperspektiven.

5.7 Förändringar i användning av begreppet cirkulär ekonomi i företagens rapportering

Trenderna som visat sig genom analysen, att de olika företagen väljer att presentera saker som är relevanta för tillfället, kopplat till lagar, reglering och ramverk som utformats förstärker den tidigare forskning som Boiral & Diouf (2017) har inom området. Deras forskning gällde specifikt mobiltelefoni vilket är en mycket teknologisk bransch som på många sätt skiljer sig mot den branschöverskridande verksamheten som de tre företagen i denna uppsats analyserar. Det är däremot av intresse att se samma tendenser i branscherna inom sällanköpshandeln, och förstärker teorin om att grön målning till viss del existerar.

Det är fortsatt lite tidigt för att dra några större analyser kring tillämpningen av CSRD, och vilka effekter det kommer att få för begreppet cirkulär ekonomi. Vad som är tydligt redan nu är att följderna kommer att vara stora och påverkan kommer att vara enorm vilket gjort att både IKEA och Electrolux i hållbarhetsrapporten för 2022 börjat rapportera att man börjat göra förändringar för att anpassa sig mot de nya direktiven. Electrolux har nämnt att de noterat förändringen och börjat förbereda sig på framtida anpassningar. IKEA har i 2022 års hållbarhetsrapport gjort en väsentlighetsanalys vilket är en ny komplex analys som är ett krav från det att CSRD implementeras. Att IKEA väljer att göra den tidigare än nödvändigt har med två anledningar att göra, dels handlar det om att förbereda sig inför den kommande regleringen, dels de lärdomar som går att dra från att göra en väsentlighetsanalys. För begreppet cirkulär ekonomi kommer regleringen att öka kraven för cirkulära processer, och göra begreppet mer heltäckande, men därmed också mer komplext.

I tidigare forskning från Corvellec m.fl. (2021) framkommer kritik mot cirkulär ekonomi, både som cirkulär process men även hur det används som begrepp. Kritiken grundar sig mot att cirkulär ekonomi omfattar ett för brett spektrum, och ses som en universallösning där argumenten vilar på oklara grunder. Uppsatsförfattarna för denna uppsats delar inte synen med Corvellec m.fl. (2021), utan anser att cirkulära processer har god backning genom forskning och fyller ett syfte för att minska koldioxidutsläppen i världen. Kritiken mot begreppet är således något som argumenten i denna uppsats slår håll på.

Analysen visar att cirkulär ekonomi som begrepp har utvecklats över analysperioden. Lagar, reglering och ramverk har spelat en stor roll i utvecklingen av begreppet cirkulär ekonomi i företagsrapportering över tid. Förändringen i användningen av begreppet cirkulär ekonomi har sett trender påverka hur företagen framställer begreppet. Till exempel genom att redovisa eller ignorera SDG-målen eller andra ramverk relaterade till cirkulär ekonomi, har företagen presenterat informationen i sina hållbarhetsrapporter baserat på vilka faktorer som anses relevanta för den omvärld och reglering de möter.

Figur 2 – Utvecklad analysmodell

6. Slutsatser

I följande avsnitt presenteras uppsatsens slutsatser, vilka grundas i uppsatsens analys- och diskussionskapitel. Slutsatserna som presenteras ligger till grund för att besvara uppsatsens syfte och forskningsfrågor. Vidare framförs de bidrag som uppsatsen bringar samt förslag till vidare forskning.

6.1 Uppsatsens syfte och forskningsfrågor

Uppsatsens syfte att undersöka hur begreppet cirkulär ekonomi utvecklats över tid går att besvara med att begreppet blivit alltmer välanvänt och allmänt erkänt. Kopplat till den första forskningsfrågan som handlar om hur innehållet och presentationen förändrats över tid går det att tyda en förändring. Cirkulär ekonomi har kommit att bli ett mer bredare och komplext begrepp, områden som korruption har på senare år kommit att tas upp i finansiella rapporter, och har stark koppling till möjligheten att nå cirkularitet för företagen. Över tid har fokuset kring återvinning och möjligheten till att hyra ökat, en utveckling som långsiktigt främjar miljön.

Förändringen över tid går till stor del att koppla till kontextuella faktorer som regler, mål och ramverk. Faktorena har tryckt på för utveckling inom området och besvarar den andra forskningsfrågan. NFRD har bidragit till att utveckla redovisningen, vilket bland annat visat sig i Electrolux utveckling från 2014 där företaget inte hade någon hållbarhetsrapport till att senare ha en mycket omfattande sådan. Företagen började efter NFRD:s implementering i ÅRL utveckla sitt arbete med sociala frågor och korruption. Inför den omfattande implementeringen av CSRD som kommer ske succesivt de kommande åren rapporterar två av tre företag att de redan 2022 börjat att ställa om för att anpassa sig inför den kommande förändringen vilket tyder på att kontextuella faktorer tas på stort allvar. Det går även att tyda visst tryck utifrån och att företagen redovisar på ett visst sätt, beroende på vad som är aktuellt just då vilket kan anses som grönmalning. Ett exempel är användningen av styrkort, där två av tre företag slutade med styrkort i samband med att SDG-målen tillämpades. Samma företag kom även att sluta att redovisa kring SDG-målen när det hade gått ett antal år, då detta inte var lika aktuellt längre.

6.2 Uppsatsens bidrag

Uppsatsens forskningsbidrag är att den ökar förståelsen kring hur cirkulär ekonomi har utvecklats mellan åren 2014–2022, och därmed även vilka aspekter som har tillkommit och vad som prioriterats av företagen. Uppsatsen visar vilka kontextuella faktorer som ligger bakom utvecklingen, där resultatet visat sig vara att lagar, regler och ramverk är vad som påverkar redovisningen mest. Fokuset är riktat mot företag inom sällanköpshandeln, vilket tidigare saknats inom forskningen och bidrar till bredare. Tidigare forskning har riktat in sig på specifika företag eller specifika branscher, som exempelvis Wieser & Tröger (2018) som undersökte mobilbranschen. Denna uppsats fyller en lucka och visar upp hur utvecklingen sett

ut mellan olika typer av branscher och företag där det visat sig att förändringarna är branschöverskridande. Uppsatsen visar också att företagen varit måna att implementera cirkulära processer över tid och etablera dem i den operativa verksamheten, vilket visar en annan bild av utvecklingen jämfört med Santos m.fl. (2023).

På ett samhällsmässigt plan har uppsatsen bidragit till att öka förståelsen för hur cirkulära processer ständigt är i utveckling. Det skapar ett arbetsklimat där företagen behöver sträva efter att hela tiden förbättra sig. Det är också av vikt att förstå hur lagar, reglering och ramverk påverkar hur redovisningen utformas och förändras. Hos företag kan det finnas vissa typer av symbolvärden att redovisa ett visst typ av arbete med cirkulära processer, som i många fall kan gå i trender, ofta kopplat till lagar och ramverk.

6.3 Förslag till vidare forskning

För vidare forskning vore det intressant att använda sig av kvalitativa intervjuer för att kunna få fram hur det cirkulära arbetet arbetas med operativt i det dagliga arbetet, för att genom det kunna jämföra mot hur det presenteras i företagens rapporter. Det skulle skapa möjligheter till ännu djupare analyser vilket skulle skapa en bredare förståelse och kunskap på effekterna av lagar, reglering och ramverk.

Det vore även av intresse att analysera företag före och efter införandet av CSRD, vilket är möjlig analys att göra inom några år. Regleringen är mycket omfattande och ersätter eller kompletterar många av de regleringar och ramverk som tidigare funnits, vilket ställer nya krav på redovisningen, och bör därmed även påverka hur cirkulär ekonomi framställs.

Att analysera cirkulär ekonomi utifrån ett geografiskt perspektiv vore intressant. Den omfattande CSRD är framtagen av EU och påverkar främst företag som är verksamma eller baserade inom EU, vilket gör att företagen som omfattas av den kommer att ha mycket högre krav på sin hållbarhetsredovisning än de som inte gör det. Detta gör att det vore intressant att analysera hur företag baserade på olika platser i världen utvecklat sitt arbete med cirkulär ekonomi över tid, och om det finns några tydliga skillnader eller likheter mellan de olika områdena.

7. Referenser

- Atasu, A., Dumas, C., & Van Wassenhove, L. (2021). *The Circular Business Model*. Harvard Business Review.
<https://hbr.org/2021/07/the-circular-business-model>
- Bar Am, J., Doshi, V., Malik, A., Noble, S., & Frey, S. (2023). *Consumers care about sustainability—and back it up with their wallets*. McKinsey & Company.
<https://www.mckinsey.com/industries/consumer-packaged-goods/our-insights/consumers-care-about-sustainability-and-back-it-up-with-their-wallets#/>
- Beusch, P., Frisk, J., Rosén, M., & Dilla, W. (2021). Management control for sustainability: Towards integrated systems. *Management Accounting Research*, Vol. 54.
<https://doi.org/10.1016/j.mar.2021.100777>
- Boiral, O., & Diouf, D. (2017). The quality of sustainability reports and impression management: A stakeholder perspective. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, Vol. 30, No. 3, pp. 643-667.
<https://doi.org/10.1108/AAAJ-04-2015-2044>
- Bolagsverket. (2023). *Detaljhandel*.
<https://www.boverket.se/sv/pbl-kunskapsbanken/planering/detaljplan/planbestamnelser/anvandning-av-kvartersmark/detaljhandel>
- Bryman, A., & Bell, E. (2017). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. Liber AB.
Upplaga 4.
ISBN: 978-91-47-11207-4
- Corvellec, H., Stowell, A., & Johansson, N. (2021). Critiques of the circular economy. *Journal of Industrial Ecology*, Vol. 26, pp. 1-12.
<https://doi.org/10.1111/jiec.13187>
- Deegan, C. (2014). An overview of legitimacy theory as applied within the social and environmental accounting literature. *Sustainability Accounting and Accountability*, pp. 248-272.
ISBN: 9780415695589
- Electrolux Group. (2015). *Annual Report 2014*.
<https://www.electroluxgroup.com/wp-content/uploads/sites/2/2015/02/Electrolux-Annual-Report-2014.pdf>

- Electrolux Group. (2017). *Sustainability Report 2016*.
https://www.electroluxgroup.com/annualreports/2016/files/Electrolux_Sustainability_Report_2016.pdf
- Electrolux Group. (2019). *Sustainability Report 2018*.
<https://www.electroluxgroup.com/wp-content/uploads/sites/2/2019/03/electrolux-sustainability-report-2018.pdf>
- Electrolux Group. (2021). *Sustainability Report 2020*.
<https://www.electroluxgroup.com/wp-content/uploads/sites/2/2021/03/sustainabilityreport-2020.pdf>
- Electrolux Group. (2023). *Sustainability Report 2022*.
<https://www.electroluxgroup.com/wp-content/uploads/sites/2/2023/03/sustainability-report-2022.pdf>
- Electrolux Group. (2024). *Annual Report 2023*.
<https://www.electroluxgroup.com/wp-content/uploads/sites/2/2024/02/electrolux-AB-Electrolux-publishes-2023-Annual-Report-240222.pdf>
- Electrolux Group. (u.å.). *About*.
<https://www.electroluxgroup.com/en/category/about/>
- Ellen MacArthur Foundation. (u.å.). *What is a circular economy?*
<https://www.ellenmacarthurfoundation.org/topics/circular-economy-introduction/overview>
- EUR-Lex. (2022).
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX:32022L2464&qid=1671441513041>
- EUR-Lex. (u.å.). EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV (EU) 2022/2464
<https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2014/95/oj>
- Europaparlamentet. (2021). *Hur vill EU uppnå en cirkulär ekonomi senast till år 2050?*
<https://www.europarl.europa.eu/topics/sv/article/20210128STO96607/hur-vill-eu-uppna-en-cirkular-ekonomi-senast-till-ar-2050>
- European Commission. (2024). *Circular economy*.
https://environment.ec.europa.eu/topics/circular-economy_en
- Europeiska Kommissionen. (u.å.). *EU och FN – gemensamma mål för en hållbar framtid*.
https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/sustainable-development-goals/eu-and-united-nations-common-goals-sustainable-future_sv

- Europeiska rådet. (u.å.). *Den europeiska gröna given*.
<https://www.consilium.europa.eu/sv/policies/green-deal/#what>
- FAR. (u.å.a). *FAQ Hållbarhetsrapportering enligt ÅRL*.
https://www.far.se/globalassets/pdf/hallbarhet/faq-hallbarhetsrapportering_del_1.pdf
- FAR. (u.å.b). *Så förbereder du företagets hållbarhetsrapportering för CSRD*.
<https://www.far.se/kunskap/hallbarhet/hallbarhet-i-rapporteringspliktiga-bolag/sa-forbereder-du-foretagets-hallbarhetsrapportering-for-csrd/>
- Garcia-Saravia Ortiz-de-Montellano, C., Samani, P., & van der Meer, Y. (2023). How can the circular economy support the advancement of the Sustainable Development Goals (SDGs)? A comprehensive analysis. *Sustainable Production and Consumption, Vol. 40*, pp. 352-362.
<https://doi.org/10.1016/j.spc.2023.07.003>
- Ghisellini, P., Cialani, C., & Ulgiati, S. (2016). A review on circular economy: the expected transition to a balanced interplay of environmental and economic systems. *Journal of Cleaner Production, Vol. 114*, pp. 11-32.
<https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2015.09.007>
- Global Reporting. (2022). *The GRI Standards Enabling transparency on organizational impacts*.
<https://www.globalreporting.org/media/wmxlklns/about-gri-brochure-2022.pdf>
- Global Reporting. (u.å.). *About GRI*.
<https://www.globalreporting.org/about-gri/>
- Gond, J.-P., Grubnic, S., Herzig, C., & Moon, J. (2012). Configuring management control systems: Theorizing the integration of strategy and sustainability. *Management Accounting Research, Vol 23, No 3*, pp. 205-223.
<https://doi.org/10.1016/j.mar.2012.06.003>
- Gregson, N., Crang, M., & Holmes, H. (2015). Interrogating the Circular Economy: The Moral of Resource Recovery in the EU. *Economy and Society, Vol. 44, No 2*, pp. 218-243
<https://doi.org/10.1080/03085147.2015.1013353>
- H&M Group. (2015). *Sustainability Report 2014*.
https://www.ikea.com/ca/en/files/pdf/05/84/05843617/ikea_group_sustainability_report_fy16_a.pdf

- H&M Group. (2017). *Sustainability Report 2016*.
https://hmgroup.com/wp-content/uploads/2020/11/HM_group_SustainabilityReport_2016_FullReport_en.pdf
- H&M Group. (2019). *Sustainability Report 2018*.
https://hmgroup.com/wp-content/uploads/2020/09/HM_Group_SustainabilityReport_2018_-FullReport.pdf
- H&M Group. (2021). *Sustainability Report 2020*.
<https://hmgroup.com/wp-content/uploads/2021/03/HM-Group-Sustainability-Performance-Report-2020.pdf>
- H&M Group. (2023). *Sustainability Report 2022*.
<https://hmgroup.com/wp-content/uploads/2023/03/HM-Group-Annual-and-Sustainability-Report-2022.pdf>
- H&M Group. (2024). *Annual Report 2023*.
<https://hmgroup.com/wp-content/uploads/2024/03/HM-Group-Annual-and-Sustainability-Report-2023.pdf>
- H&M Group. (u.å.). *About us*.
<https://hmgroup.com/about-us/>
- Hallin, A., Karrbom Gustavsson, T., & Dobers, P. (2021). Transition towards and of sustainability—Understanding sustainability as performative. *Business Strategy and the Environment*, Vol. 30, No. 4, pp. 1948-1957.
<https://doi.org/10.1002/bse.2726>
- IKEA. (u.å.). *About us*.
<https://www.ikea.com/se/sv/this-is-ikea/about-us/>
- IKEA Group. (2015). *Sustainability Report 2014*.
https://www.ikea.com/hr/hr/files/pdf/7e/16/7e164668/sustainability_report_-2014-1.pdf
- IKEA Group. (2017). *Sustainability Report 2016*.
https://www.ikea.com/ca/en/files/pdf/05/84/05843617/ikea_group_sustainability_report_fy16_a.pdf
- IKEA Group. (2019). *Sustainability Report 2018*.
https://www.ikea.com/global/en/images/ikea_sustainability_report_fy18_3664ed5759.pdf

- IKEA Group. (2021). *Sustainability Report 2020*.
https://www.ikea.com/se/sv/files/pdf/c3/e2/c3e2b54b/ikea_sustainability_report_fy20.pdf
- IKEA Group. (2023). *Sustainability Report 2022*.
https://www.ikea.com/global/en/images/ikea_sustainability_report_fy22_57c0217c71.pdf
- IKEA Group. (2024). *Annual Report 2023*.
https://www.inter.ikea.com/-/media/interikea/igi/financial-reports/inter-ikea-holding-bv-annual-report-fy23-final.pdf?sc_lang=en
- IPCC. (2022). *The evidence is clear: the time for action is now. We can halve emissions by 2030*.
<https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg3/resources/press/press-release/>
- Kristensen, H. S., & Mosgaard, M. A. (2020). A review of micro level indicators for a circular economy - moving away from the dimensions of sustainability? *Journal of Cleaner Production*, Vol. 243.
<https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2019.118531>
- Lahti, T., Wincent, J., & Parida, V. (2018). A definition and theoretical review of the circular economy, value creation and sustainable business models: Where are we now and where should research move in the future? *Sustainability*, Vol. 10, No. 8.
<https://doi.org/10.3390/su10082799>
- Laufer, W. S. (2003). Social Accountability and Corporate Greenwashing. *Journal of Business Ethics*, Vol. 43, pp. 253-261.
<https://doi.org/10.1023/A:1022962719299>
- Llewellyn, S. (1999). Narratives in accounting and management research. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, Vol. 12, No. 2, pp. 220-237.
<https://doi.org/10.1108/09513579910270129>
- Lyon, T., & Montgomery, A. (2015). The Means and End of Greenwash. *Organization & Environment*, Vol. 28, No. 2, pp. 223-249.
<https://doi.org/10.1177/108602661557533>
- MacEwen, M. (u.å.). The Circular Economy Transition for Asia Pacific. *PwC*.
<https://www.pwc.com/gx/en/issues/esg/esg-asia-pacific/the-circular-economy-transition-for-asia-pacific.html>

- Miljödepartementet. (2021). *Cirkulär ekonomi – Handlingsplan för omställning av Sverige*.
<https://www.regeringen.se/contentassets/4875dd887fd34edabd8c1d928a04f7ba/cirkular-ekonomi-handlingsplan-for-omstallning-av-sverige.pdf>
- Naturvårdsverket. (2023). *Konsumtionsbaserade växthusgasutsläpp per person och år: Konsumtionsbaserade växthusgasutsläpp per person och år*.
<https://www.naturvardsverket.se/data-och-statistik/konsumtion/vaxthusgaser-konsumtionsbaserade-utslapp-per-person/>
- Naturvårdsverket. (2024). *Vad är en cirkulär ekonomi?*
<https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/cirkular-ekonomi/vad-ar-en-cirkular-ekonomi/>
- Packard, G., G. Moore, S., & Berger, J. (2023). Consumer insights from text analysis. *Journal of Consumer Psychology, Vol. 33, No. 4, pp. 615-620*.
<https://doi.org/10.1002/jcpy.1383>
- Patel, R., & Davidsson, B. (2019). *Forskningsmetodikens Grunder*. Studentlitteratur AB. Upplaga 4. ISBN: 9789144126050
- PwC. (u.å.). *Väsentlighetsanalys med dubbel materialitet: Så ska du göra*.
<https://www.pwc.se/sv/esg/vasentlighetsanalys.html>
- Sandberg, M., & Holmlund, M. (2015). Impression management tactics in sustainability reporting. *Social Responsibility Journal, Vol. 11, No. 4, pp. 677-689*.
<https://doi.org/10.1108/SRJ-12-2013-0152>
- Santos, M. R., Rolo, A., Matos, D., & Carvalho, L. (2023). The Circular Economy in Corporate Reporting: Text Mining of Energy Companies' Management Reports. *energies, Vol. 16, No. 15*.
<https://doi.org/10.3390/en16155791>
- SDGS. (u.å.). *THE 17 GOALS*.
<https://sdgs.un.org/goals>
- Svensson, N., & K. Funck, E. (2019). Management control in circular economy. Exploring and theorizing the adaptation of management control to circular business models. *Journal of Cleaner Production, Vol. 233, pp. 390-398*.
<https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2019.06.089>

Tillväxtverket. (u.å.). *Cirkulär ordlista*.

<https://tillvaxtverket.se/tillvaxtverket/guiderochverktyg/guiderochverktyg/cirkularaffarsmodell/cirkularordlista.4849.html>

Tomlinson, B., Weick, M., & Ray, N. (2023). Climate change and sustainability services. *EY*.

https://www.ey.com/en_us/insights/climate-change-sustainability-services/how-eu-s-new-regulations-embrace-ce-principles

UN. (u.å.a). Circular Economy for the SDGs: From Concept to Practice.

https://www.un.org/en/ga/second/73/jm_conceptnote.pdf

UN. (u.å.b). Greenwashing – the deceptive tactics behind environmental claims.

<https://www.un.org/en/climatechange/science/climate-issues/greenwashing>

UN. (u.å.c). *What Is Climate Change?*

<https://www.un.org/en/climatechange/what-is-climate-change>

Wieser, H., & Tröger, N. (2018). Exploring the inner loops of the circular economy:

Replacement, repair, and reuse of mobile phones in Austria. *Journal of Cleaner Production*, Vol. 172, pp. 3042-3055.

<https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2017.11.106>

8. Bilaga 1

	Electrolux Group					H&M Group					IKEA Group					
	2014	2016	2018	2020	2022	2014	2016	2018	2020	2022	2014	2016	2018	2020	2022	
Circular economy	0	8	14	12	7	9	9	11	6	8		5	17	10	6	14
Circular	0	16	20	55	42	13	183*	160*	122	77		5	21	99	142	109
Circularity	0	0	1	10	7	0	19	11	10	18		0	1	4	3	6
CSRD	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0		0	0	0	0	1
NFRD	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0
SDG (Sustainability development goals)																
Repair	0	20	33	39	23	0	43	41	5	0		0	8	7	16**	13**
Score parts	0	0	0	1	3	1	4	3	1	13		6	9	13	3	12
Remanufacture	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		2	1	3	6	12
Material	0	93	105	139	147	1	0	0	1	0		0	0	2	3	1
Recycle	0	42	58	83	73	105	238	183	132	167		148	128	154	165	146
Material	0	93	105	139	147	76	61	83	97	50		76	53	73	76	62
Partnership	0	25	24	52	47	105	238	183	132	167		148	128	154	165	146
Design	0	20	15	23	29	31	50	25	30	15		30	53	38	28	21
Material	0	93	105	139	147	20	38	71	40	58		47	22	61	29	18
Lifetime/ Durability	0	2	2	8	10	105	238	183	132	167		148	128	154	165	146
Quality	0	10	18	25	28	2	2	3	4	2		2	0	3	2	4
Scorecard	0	3	2	3	2	44	44	37	45	30		29	85	38	32	26
Sustainable scorecard	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0		17	15	0	0	0
Product scorecard	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0
Product scorecard	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		2	7	0	0	0

*Circular fanns med på varje sida som en "rubrik", därav räknade vi bort 120 sidor av antalet sökträffar

** SDG fanns med på varje sida så vi räknade bort 50 sidor av antalet sökträffar